Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

ROUGSØ-SØNDERHALD HERREDERS LANDBOFORENING 1876—1926

ROUGSØ-SØNDERHALD HERREDERS LANDBOFORENING

1876 - 1926

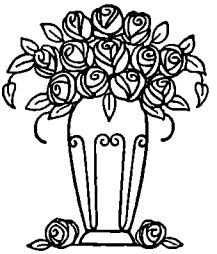

ALLINGAABRO
A. L. PEDERSENS BOGTRYKKERI
1926

FORORD

NÆRVÆRENDE Beretning om Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforenings Arbejde gennem 50 Aar er fortrinsvis udarbejdet paa Grundlag af Foreningens Forhandlingsprotokoller. Desuden har særlig Meddelelser fra tidligere Udvalgs- og Bestyrelsesmedlemmer om Foreningens Liv og Virke i ældre Tid været en betydelig Hjælp.

Det er et omfattende Arbejde, som Bestyrelse og Udvalg fra de første Aar har udført med det Maal for Øje at hjælpe deres Erhverv fremad og yde deres bedste paa det særlige Omraade, hvor de nu havde faaet til Opgave at sætte ind. Adskillig flere Mænd end de, der nævnes i Beretningen, har ydet deres Indsats i Arbejdet. Et skønsomt Udvalg blandt Personer og Sager har været nødvendigt, for at undgaa hyppige Gentagelser og for stærk Opsvulmen af Stoffet. Forhaabentlig er det i nogen Maade lykkedes.

Adskillige Samtaler med tidligere Udvalgs- og Bestyrelsesmedlemmer har befæstet mit Indtryk af, at Beretningen kun formaar at give et fattigt Billede af Livet og Arbejdet i Foreningen gennem Aarene.

Alle, der har ydet mig Hjælp i Arbejdet, beder jeg hermed modtage min hjerteligste Tak.

Det har været Foreningens store Opgave, og er det fremdeles, at give Arbejdsrum for de af Egnens bedste Mænd, som kunde og vilde udføre et Arbejde for deres Erhverv mod de Maal, der bestandig ligger forude, og som kun naaes, naar nogle frivilligt gaar i Spidsen og med deres Tro paa Fremtiden styrker Arbejdet, overvinder Hindringerne og i stadig Fremdrift — ved forenede Kræfter — er med til at bringe Udviklingen fremad.

Kan Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening fremdeles faa Held til at finde frem de rette Mænd til Arbejdet og tage op til Løsning nogle af de Opgaver, som bærer Landbrugets Udvikling fremad, og kan den altid samle Mænd til et enigt og frugtbringende Samvirke, som med Landbrugets Tarv for Øje vil gaa ud i Arbejdet, da staar den stærkt.

Allingaabro, i Oktober 1926.

WM. CHRISTENSEN

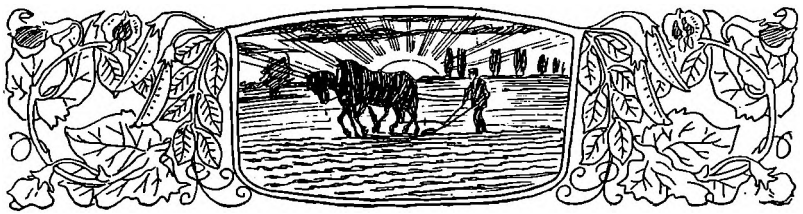

INDLEDNING

LANDBOFORENINGSBEVÆGELSEN kan føres tilbage til Oprettelsen af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab Aar 1769. Efter at dette Selskab havde bestaaet i et halvthundred' Aar, var dets Virksomhed — der oprindelig var tænkt omfattende alle Landets Erhverv — fastlagt til i alt væsentligt kun at omfatte landøkonomiske Formaal.

Betydningen af de Opgaver til Landbrugets Fremme, som Landhusholdningsselskabet i denne første Periode tager op, anerkendes af fremsynte Mænd rundt i Landet og Trangen til et mere omfattende landøkonomisk Oplysningsarbejde finder Udløsning i Oprettelsen af landøkonomiske Selskaber eller Amtshusholdningsselskaber, som i de følgende 20—30 Aar oprettes i adskillige af Landets Amter. Et af de ældste er Randers Amtshusholdningsselskab, der i Aaret 1910 fejrede sin Hundredaarsdag.

Sat i Bevægelse ved Udskiftningen og Landhusholdningsselskabets Virke, er det danske Landbrug i hele det nittende Aarhundrede i bestandig Bevægelse fremad. — Trangen til Oplysning er stedse stigende. Det er som løste Opgaver stiller nye i stedse stigende Omfang. Amtshusholdningsselskaberne magter ikke at komme langt nok ud med Arbejdet, og blandt Landbrugserhvervets Udøvere stiger Trangen til Oplysning og til selv at deltage i Oplysningsarbejdet.

Landboforeningsbevægelsen i Randers Amt vinder først Fodfæste længst fra Randers, paa Djursland (Kalø Vig 1860, Grenaaegnen 1868). I Jylland er Landboforeningsbevægelsen saa langt fremme i 1872, at Foreningen af jydske Landboforeninger dannes.

Forud for de fra første Færd selvstændig arbejdende Landboforeninger i Randers Amt, opstod dog i 1840erne nogle mindre, lokale Landboforeninger, som arbejdede i nær Tilknytning til Randers Amtshusholdningsselskab. Nikolaj Ehrenreich meddeler i sine efterladte Papirer, at Gl. Estrups Landboforening er oprettet i 1838 eller 39 med Lehnsgreve C. Scheel, Gl. Estrup, som første Formand. Amtshusholdningsselskabets Jubilæumsskrift meddeler, at *Landboforeningen for Estrup Birk* (andre Steder kaldet Estrup Birks landøkonomiske Forening og Gl. Estrup Landboforening) har været i Samarbejde med Selskabet fra 1841. Pastor Jensen, Fausing, var dengang Formand for Foreningen, der i nogle Aar modtog Tilskud fra Amtshusholdningsselskabet og til Gengæld indsendte Redegørelse for sit Arbejde. Gl. Estrup Landboforening har sikkert haft mindst samme Udstrækning som Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening. I 1862 er Foreningen sidste Gang i Forbindelse med Amtshusholdningsselskabet.

I Professor Withs Stutteriberetninger foreligger Meddelelser om Gl. Estrup Landboforenings Dyrskue fra 1852. Dyrskuerne, som blev afholdt paa den gamle Markedsplads ved Vejlby, havde allerede dengang været afholdt gennem flere Aar.

Fra 1852—62 modtog Foreningen i Statstilskud til Dyrskuerne fra 60—100 Rigsdaler aarlig.

Ved Dyrskuet 1859 tildeltes Gdr. Peder Muurmand i Ørsted 10 Rdlr. for en Hingstplag ved Høeghs jydske, tidligere Præmiehingst i Ingerslev og af en jydsk Hoppe. 5 Rdlr. fik Forpagter Sørensen, Meelmølle, for en Hingstplag ved Gdr. Kondrups Hingst i Stobdrup. 10 Rdlr., Gdr. Jørgen Pedersen af Gl. Oustrup, for en Søn af den gamle Vissinghingst. 10 Rdlr., Gdr. H. Ehrenreich i Taarup, for en Søn af en Frederiksborg Halvblodshingst. 5 Rdlr., Propr. Hviid, Sorvad, for en Søn af en Yorkshirehingst. For 1 Aars Hingste fik følgende Opmuntringspræmie: Forp. Hald, Rygaarde, Gdr. Christen Rasmussen, Tammestrup, og Gdr. N. Pedersen, Allestrup.

Disse Meddelelser giver nogen Forestilling om N a v n e og om den gamle Landboforenings Udstrækning.

Foreningens Virksomhed er antagelig ophørt midt eller sidst i 1860erne, og der er ingen Forbindelse til den nuværende Landbo-

forening, naar undtages, at nogle af dennes Tillidsmænd sikkert ogsaa har været knyttet til den gamle Forening. Dette gælder saaledes den kendte og agtede Gaardmand, A. Chr. Petersen i Taarup, der valgtes med langt det største Antal Stemmer til Bestyrelsesmedlem i Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening ved dennes Stiftelse i 1876, og da var omkring 50 Aar gammel.

Af andre Navne fra den første Forening er der Grund til at nævne Gdr. H. G. Ehrenreich, Taarup, og endelig har flere af Underskriverne i den senere omtalte Opfordring til Dannelsen af Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening sikkert ogsaa udført et Arbejde i Gl. Estrup Landboforening.

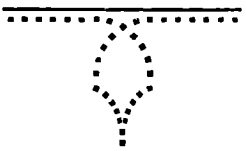

FORENINGENS STIFTELSE

FOR den Egn, der kendetegnes ved Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforenings Omraade, har Aaret 1876 sikkert haft skelsættende Betydning, idet Banen Randers-Ryomgaard-Grenaa aabnes, og der anlægges et selvstændigt Postkontor i Ørsted, som dengang var Egnens langt største By.

Jernbanestationen i Allingaabro kom snart til at midtsamle Egnens Trafik, medens Auning og Uggelhuse mere laa hen imod Ydergrænserne for Omraadet. Vareomsætningen havde hidtil været nogenlunde fordelt paa Anløbspladserne inderst i Grund Fjord, ved Hevringholm Strand og Voer Færgested, og endelig landevejs til Randers. Jernbanen kom til at betyde en Samling af Egnen. Købmandshandelen ved Hevringholm Strand flyttedes ret snart til Allingaabro St., medens Vivild som Handelscentrum for sin Egn først først senere kom med; ogsaa Varetransporten ad Grund Fjord indskrænkedes straks til kun at omfatte Trælast.

Tanken om Dannelsen af en Landboforening har sikkert faaet Næring ved denne naturlige Afgrænsning og Midtsamling af Egnen.

Det første Livstegn fra Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening findes i Randersbladene for 31. Oktober 1876, der indeholder følgende Indbydelse:

> Da vi antage det som et almindeligt Ønske, at der oprettes en Landboforening for Allingaabros Omegn, saa tillade undertegnede Landmænd os at indbyde store og smaa Landbrugere til et Møde paa Gæstgivergaarden i Allingaabro Fredagen den 3. November d. A., Eftm. Kl. 2, for der at gøre det første fornødne Skridt til Dannelsen af en Landboforening for Rougsø og Sønderhald Herreder.
>
> Talrigt Møde er nødvendigt for Sagens Fremme.

Indbydelsen havde 52 Underskrifter, hvoraf flest Gaardmænd, nogle Forpagtere, Proprietærer og Godsejere samt et Par af Egnens Skolelærere.

Foreningens første Forhandlingsprotokol indeholder et udførligt Referat af det averterede Møde, hvor Oprettelsen af Landboforeningen vedtoges. Herom anføres:

Aar 1876, Fredagen den 3. November, blev paa Gæstgivergaarden i Allingaabro afholdt et Møde af Landbrugere, ifølge Indbydelse, for i Landbrugets Interesse at oprette en Forening for Rougsø og Sønderhald Herreder.

Førstelærer A. Nielsen, Virring, blev af Forsamlingen udnævnt til Dirigent, og det vedtoges at konstituere en saadan Forening med Navn „Landboforening for Rougsø og Sønderhald Herreder" med Formaal, „at fremme Landbrugsinteresser i de Retninger, som i Almindelighed foreligger og efter de senere vedtagne Love". —

Allerede ved dette første Møde forhandles Forhold, som jævnlig gaar igen, og som ikke er os helt ukendt nu. Saaledes vedtog Forsamlingen, at Foreningens Møder og Dyrskuer skulde afholdes skiftevis i Allingaabro og Ørsted — Diskussionsmøder dog undtagne — og efter nærmere i Lovene fastsatte Regler. Dyrskuer skal afholdes, men foreløbig kun efter Generalforsamlingsbeslutning ved Budgettets Forelæggelse.

Diskussionsmøder og Dyrskuer er hermed angivet som de nærliggende Hovedopgaver for Foreningen.

Et Udvalg blev nedsat med det Formaal at udarbejde og forelægge Forslag til Love. Udvalget skulde bestaa af 3 Mænd fra Rougsø Herred og 2 Mænd fra Sønderhald Herred, og fik derefter følgende Sammensætning:

Gdr. Jacob Skriver, Tørslev	41	St.
Forpagter J. Froberg, Sorvad	34	„
Propr. Buchwald, Estruplund	33	„
Gdr. A. Chr. Petersen, Taarup	32	„
Kbmd. H. P. Hansen, Ørsted	31	„

For at komme hurtigt i Gang vedtoges straks en Inddeling i Kredse, og der valgtes følgende Kredsformænd: Prop. C. Højlund, Julielund, for Vejlby Sogn; Gdr. Lauritz Laursen, Vivild Sogn; Gdr. C. F. Ehrenreich, Gjesing Sogn; Gdr., Sognefoged F. A. Degn, Nørager Sogn; Gdr. J. Elkjær Pedersen, Auning Sogn; Gdr. Chr. Bødker, Fausing Sogn; Gdr., Sognef. Andr. Sørensen, Øster-Vester Alling; Gdr. P. Nielsen, Krogsager, Hørning Sogn; Gdr. M. Sørensen, Floes, Virring Sogn; Gdr. L. Bording Jensen, Tammestrup, for Essenbæk Sogn; Gaardejerne Frandsen og Nymann af Ørsted samt N. Christensen af Hevring for Ørsted Sogn; Gdr. S. Ladefoged, Udby Sogn; Gdr. N. P. Revsbek, Kare, Holbæk Sogn; Gdr. J. Larsen, Tørslev, Estruplund Sogn; Gdr. M. Pedersen, Voer Sogn.

Ogsaa Medlemsbidraget blev drøftet, og man vedtog en Skala, som dog blev ændret ved den paafølgende Generalforsamling. Bestyrelsen skulde endelig bestaa af Formand, Næstformand og 1 Bestyrelsesmedlem samt Sekretær og Kasserer (den sidste uden Stemmeret). Ogsaa dette blev ændret til 5 Bestyrelsesmedlemmer ialt.

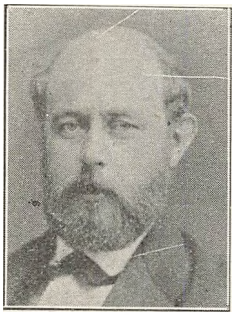

Pastor P. S. NYEBORG
Voer

Det store Antal Underskrifter paa Indbydelsen og de mange Valg og Vedtagelser paa det første forberedende Møde, hvor Foreningens Dannelse blev vedtaget, viser, at Sagen maa have været særdeles godt forberedt af nogle faa Mænd.

Forp. Froberg, Sorvad, har sikkert været Drivkraften fra første Færd, støttet bl. a. af den kendte og dygtige Landmand, Godsejer v. Buchwald, Estruplund, og flere af Egnens Gaardmænd.

I de ca. 4 Uger, Lovudvalget faar til sit Arbejde, har der sikkert været agiteret kraftigt for Hvervelse af Medlemmer til den nydannede Forening, thi den „stiftende Generalforsamling", der ved det første Møde blev fastsat til den 1. December, havde samlet stor Tilslutning, da Godsejer v. Buchwald, Estruplund, som Lovudvalgets Formand, aabnede Mødet. Pastor P. S. Nyeborg, Voer, valgtes til Ordstyrer. Love blev vedtaget, de 2 aarlige Generalforsamlinger henlagdes til Allingaabro, Diskussionsmøderne skiftevis til Ørsted og Allingaabro.

Foreningens første Bestyrelse fik følgende Sammensætning:

Pastor P. S. Nyeborg, Voer, Formand	76	St.
Forpagter J. Froberg, Sorvad, Næstfmd.	86	„
Gdr. A. Chr. Petersen, Taarup	108	„
Gdr. J. Skriver, Tørslev	63	„
Propr. C. Højlund, Julielund	51	„

Foreningens første Love var delt i 4 Afsnit:

I. Foreningens Navn og Formaal.

Foreningens Navn er „Rougsø og Sønderhald Herreders Landboforening". Dens Formaal at virke til Landbrugets Fremme i alle dets enkelte Dele, saasom ved Forhandlinger, Foredrag, Dyrskuer og Udstillinger m. m.

II. Foreningens Medlemmer.

Herunder fastsættes bl. a. Medlemsbidraget efter Hartkorn fra 1—10 Kr. Allerede det følgende Aar blev det højeste Kontingent

nedsat til 6 Kr., hvorefter det bibeholdtes i Hovedsagen uforandret til 1918.

III. Foreningens Bestyrelse.

Herunder bestemmes, at saavel Formand som Næstformand vælges af Generalforsamlingen. Bestyrelsen bestaar af ialt 5 Medlemmer og vælges for 1 Aar ad Gangen.

IV. Foreningens Virksomhed.

Herunder 2 aarlige Generalforsamlinger i Allingaabro. Møder iøvrigt skiftevis i Ørsted og Allingaabro. Dyrskuer og Produkt- og Redskabsudstillinger skal ligeledes afholdes skiftevis i Ørsted og Allingaabro. Dyrskuerne i Juni Maaned, Produktudstillingerne i Marts.

Endelig fastslaas Foreningens rent faglige Karakter ved en Paragraf, der bestemmer, at Politik holdes uden for Foreningens Møder.

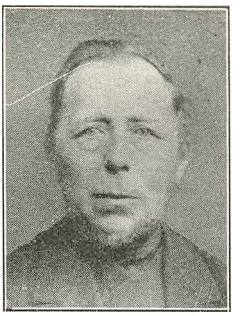

Gdr. A. C. PEDERSEN
Taarup

DE FØRSTE ARBEJDSAAR

RAMMERNE for Foreningens Arbejde er nu i Orden, og der tages straks energisk fat paa Arbejdet. Formanden, Pastor P. S. Nyeborg i Voer, fratræder dog allerede det følgende Foraar paa Grund af Forflyttelse til Fyn, hvorefter Forpagter J. Froberg, Sorvad, vælges til Formand. Højlund, Julielund, bliver Næstformand og som nyt Bestyrelsesmedlem vælges Grd. J. Nielsen Kudsk, Ørsted. Med denne Bestyrelse fastlægges Foreningens Arbejde, og som Aarene gik, viste det sig, at man havde været heldig med Valget. Det er dygtige Mænd, der i de følgende Aar udfører et fortrinligt Arbejde.

Den 25. Januar 1877 holder Foreningen sit første Diskussionsmøde med Foredrag af Landhusholdningsselskabets Konsulent, Dyrlæge Jessen: „Ved hvilke Midler skal vi forøge Udbyttet af vort Malkekvæg". Af det fyldige Referat ses, at man særlig drøfter Spørgsmaal om Roefodring, der endnu er praktisk taget ukendt, og om Regnskabsføring over Besætningens Ydelse.

Diskussionsmøderne spiller i de første Aar en meget stor Rolle, og har utvivlsomt haft stor Betydning for den Omlægning af Driften,

som var i sin første Vorden og allerede sidst i Halvfemserne kunde betragtes som fuldbyrdet. I Foreningens første Arbejdsaar er det meget begrænset, hvad der er til Raadighed af kyndige Foredragsholdere, — men Interessen samles om forholdsvis faa, til Gengæld meget vigtige Hovedspørgsmaal. Ofte er der ikke Foredragsholdere til Raadighed, saa indleder et Medlem Diskussionen om et af Datidens vigtige Spørgsmaal. Referaterne viser, at adskillige Medlemmer har skilt sig smukt fra en Indledning om et eller andet fagligt Spørgsmaal. Det forklejner ikke Indlederen, at han, naar han senere hen i Diskussionen, trænges op i et Hjørne, maa oplyse, at en Artikel af en eller anden kendt Landøkonom er hans Kilde.



Forp. J. FROBERG Sorvad

Datidens Foredragsmøder betegnes stedse som Diskussionsmøder og var det ogsaa i udpræget Grad, idet Diskussionen efter Foredraget altid udgjorde en langt større Part af Møderne end nu om Stunder. Forklaringen herpaa ligger sikkert i, at man dengang udmærket godt kendte Spørgsmaalene og stillede dem, men man manglede fuldstændig det Grundlag for Bedømmelse, som omfattende Husdyrbrugsforsøg og Planteavlsforsøg siden har givet os i Hænde. Som Eksempel herpaa kan nævnes, at Lærer Nielsen, Virring, har givet en af sine Indledninger Titlen: „I hvilket Omfang anses Anvendelse af Kunstgødning i vort Agerbrug for fordelagtigst og hvilke Slags Kunstgødning kan betragtes som heldigst paa de forskellige Slags Jorder og til de forskellige Sædarter". — Udformningen af Foredragets Titel var god nok, men først henved 30 Aar senere kunde Spørgsmaalet besvares nogenlunde fyldestgørende, og endnu arbejder vi i Forsøgene paa dets Løsning. Man havde intet Kendskab til Kunstgødning. Udbudet omfatter Benmel af stærkt vekslende Indhold, forskellige Slags Guano, surfosforsur Kalk samt lidt Kainit og en meget ringe Mængde af Chilisalpeter. Der er mange Gødningsfabriker i Danmark og desuden indføres der en Del Kunstgødning. Landbrugsbladene fremhæver, at en Undersøgelse af visse Kunstgødninger har vist et betydeligt Underindhold. Hele Sagen er indviklet og trænger til Belysning. Man drøfter derfor alle foreliggende Muligheder og de Erfaringer hver især har gjort m. H. t. det Spørgsmaal, der nu er under Debat. Der har sikkert ofte

været fremsat et broget Virvar af Formodninger og Erfaringer ved disse Diskussionsmøder, men de har haft en umiddelbar Friskhed og Livlighed over sig. Referaterne viser, at Diskussionen om rent faglige Spørgsmaal ofte har foranlediget skarpe Diskussioner, hvor Mening stod stejlt mod Mening, hvorfor Bestyrelsen nu og da har følt sig foranlediget til at slutte Mødet med en Fællesudtalelse om det Resultat, Diskussionen har medført. Foreningen dannedes netop i de Aar, vort Landbrug af Forholdene tvinges til den fuldstændige Omlægning af Driften, til Rodfrugtdyrkning, Mælke- og Flæskeproduktion i Stedet for Kornsalg. Spørgsmaal om Kvægavl og Fodring, Rodfrugtdyrkning og senere Kunstgødningsanvendelse presser stærkt paa, og Foreningens Foredragsvirksomhed i Forbindelse med andre Foranstaltninger har sikkert givet Landbrugets Udvikling paa Egnen et godt Skub fremad.

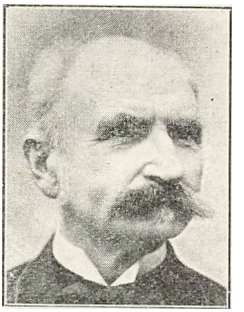

Prop. v. BUCHWALD
Estruplund

Ogsaa Opgaver af mere almen Interesse blev taget op. Ved Henvendelse til Randers Havnevæsen søgtes Bro- og Færgeforholdene ved Voer forbedret. Der arbejdes paa Anlæget af en direkte Forbindelsesvej mellem Ørsted og Allestrup; af Forhandlingerne fremgaar det, at Spørgsmaalet er af gammel Dato, Amtet havde tidligere tilbudt at yde Tilskud, hvilket Mourier-Petersen mener ikke kan ventes nu, og da tilmed en Henvendelse til Vivild-Vejlby Sogneraad om Støtte, resulterer i blankt Afslag, forfølges denne Sag ikke videre.

En anden Opgave, der blev taget op, var Fællesindkøb af undersøgt Markfrø. Gennemførelsen blev overladt til et Udvalg bestaaende af Propr. Højlund, Julielund, Godsejer v. Buchwald, Estruplund, Propr. Vestberg, Tørslevgaard, Grd. Bathum, Rygaarde og Forp. Froberg, Sorvad. Sagen har aabenbart til at begynde med haft størst Interesse blandt større Jordbrugere. Frøet skulde aftages fra „Kontoret for undersøgt Markfrø", hvor der kunde opnaas en ret god Rabat og større Betryggelse for Varens Renhed og Spireevne end det sædvanlig var muligt. Ved Bestilling skulde afgives i Depositum 10 Øre pr. Pund bestilt Frø. Det var Møller-Holsts Markfrøkontor, det første og eneste, der dengang meddelte deres Kunder noget om det solgte Frøs Renhed og Spireevne. I 1879 ændres Frøudvalgets Sammensætning, idet bl. a. Gaardejerne A. C. Pedersen, Taarup, og R. Isak, Nielstrup, indvælges. Fælles-

indkøbet af Markfrø blev fortsat i mindst en halv Snes Aar og havde god Tilslutning fra Medlemmerne. Udvalget blev dog ophævet i 1881, da man vedtog at nedsætte et Udvalg til Fællesindkøb af kontrolleret Markfrø og Foderstoffer.

Plantningsarbejdet optager Foreningen stærkt gennem en Aarrække. I 1877 holder Plantør Bahnsen, Langaa, og Etatsraad Mourier-Petersen, Holbækgaard, Foredrag om „Træplantning" og om „Hegns- og Læplantning". Man drøfter, hvorledes Foreningen bedst kan arbejde for denne Opgave. Mourier-Petersen foreslaar Oprettelse af Selskaber for Hegnsplantning, men Bestyrelsen tør ikke røre Sagen af Hensyn til det store Arbejde, den vil medføre. 1880 indmeldes Foreningen i Hedeselskabet. Ved Diskussionsmøder i 1882 og 83 taler Oberstløjtnant Dalgas om „Beplantning af øde Arealer", Plantør Bahnsen om „Smaaplantninger og Havebrug" og Forpagter F. Højlund, Julielund, om „Have- og Frugttræplantning". Forslag om at tage Plantningssagen op fremsættes flere Gange, men først i 1884, da Foreningen har faaet en ny Bestyrelse, nedsættes der et Plantningsudvalg, efter at Lærer Nielsen, Virring, har holdt et fortrinligt Foredrag om „Træplantning, særlig omfattende Hegns- og Læplantning", hvori han omtaler Valg af Træsorter til Læ, med Hensyntagen til Over- og Underlæ samt Jordbundsforhold og selve Plantningsarbejdets Udførelse.

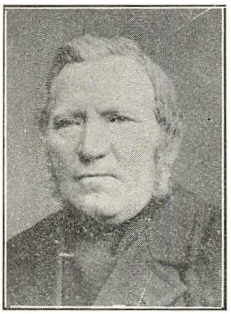

Gdr. J. SKRIVER
Tørslev

Til det første Læplantningsudvalg valgtes:

Lærer A. Nielsen, Virring.
Godsejer v. Buchwald, Estruplund.
Forp. F. Højlund, Julielund.
Lærer Worm, Bode.
Gdr. Bathum, Fredenslund.

Alle var de interesserede Plantningsfolk; Nielsen og v. Buchwald har sat sig varige Minder. En af Lærer Nielsens tidligere Elever meddeler, at Virring-Essenbæk Kommunes store Granplantager skyldes Lærer Nielsen. Han kom til Virring i 1865 og begyndte tidligt at arbejde med Plantningssagen. Han fremelskede selv eller købte Lætræer og Frugttræer og udførte ofte selv Plantningen ved Huse og Gaarde. Han lærte Folk at bruge deres Haver. Den første Planteskole fik han Lov at anlægge i Præstegaardens Have.

Den er nok bleven anlagt efter Plantningsudvalgets Nedsættelse 1884, idet Landboforeningens aarlige Tilskud til Udvalget har givet Nielsen en kærkommen Lejlighed til Arbejdets Udvidelse.

Læplantningsudvalget udførte i de følgende Aar et fortrinligt Arbejde for Plantningssagen. Landboforeningen bidrog til Arbejdet med 50—100 Kr. aarlig, indtil Plantningsforeningerne blev dannet i 1893, — den største, Rougsø-Sønderhald Herreders Plantningsforening, i Ørsted den 28. Oktober med Landboforeningens daværende Formand, Kammerjunker Neergaard, Løvenholm, som Formand og med 2 af Landboforeningens Bestyrelsesmedlemmer i Bestyrelsen. I den anden — Virring og Omegns Plantningsforening — blev Lærer Nielsen Formand i 1895, 2 Aar efter dens Stiftelse, og fortsatte som saadan til sin Død i 1909. Denne Forenings første Formand var Gdr. J. Chr. Rasmussen, Lemmer.

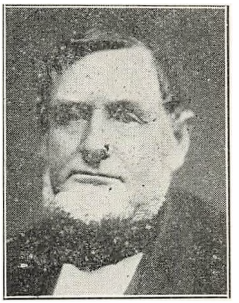

Propr. C. HØJLUND
Julielund

Ved den første Foraarsgeneralforsamling (1877) drøftede man Indmeldelse i Foreningen af jydske Landboforeninger. Indmeldelsen skete dog først i 1878. Til Sekretær og Kasserer blev antaget Kbmd. H. P. Hansen, Ørsted. Sekretæren meddelte, at Foreningen havde 293 Medlemmer og ejede 1070 Kr. og 84 Øre. Medlemsbidraget andrager 954 Kr. Medlemsprotokollen viser dog, at Medlemsantallet ved Regnskabsaarets Afslutning (1. November 1877) var oppe paa 336. Det følgende Aar gik Medlemsantallet ned til 270—80 og holdt sig her i de følgende 25 Aar.

Foreningens Regnskab for det andet Arbejdsaar (1877—78) ser saaledes ud:

Indtægter		Udgifter	
Medlemsbidrag	1040.50	Restancer fra Medlemmer	49.00
Statstilskud, Dyrskuet	216.00	Præmier, Dyrskuet	461.50
Tombola „	430.54	Katalog „	107.25
Entré „	343.00	Opstill. m. m. „	402.02
		Tombola „	440.34
		Haandværkspræm.	140.00
		Præmiepløjning	100.00
		Medlemsbidrag F. a. j. L.	30.00
		Bidrag Landmandsfors.	30.00
		Sekretæren	75.00
		Dørvogter ved 6 Møder	12.00
		Annoncer, Tryksager m. m.	182.93
	2030.04		2030.04

Det første Aar blev der ikke afholdt Dyrskue, da man ønskede at konsolidere Foreningen. Derimod afholdtes i 1877 en Udstilling af Maskiner, Arbejdsredskaber, Haandværkerfrembringelser og Husflid. Det vedtoges at foretage en Præmiering af „mindre Genstande", Maskiner maatte ikke præmieres. Til Præmier bevilgedes 200 Kr., ligesom Bestyrelsen fik Tilladelse til at anvende af Foreningens Midler „med Økonomi", hvad der var nødvendigt til Arrangementet. Til at forestaa Udstillingen blev nedsat 2 Udvalg til Bedømmelse og et Tombolaudvalg — Bedømmelsesudvalgene med Ret til at supplere sig blandt Foreningens Medlemmer, hvor dette fandtes fornødent. Den første Udstilling var særdeles vellykket; Bevillingen til Præmier forblev urørt og Udstillingen gav endda et lille Overskud. Der uddeltes til Redskaber, Haandværk og Husflid 16 Præmier paa 20—3 Kr., ialt 180 Kr. Fra 1878 blev Udstillingerne et fast Led i Dyrskuet. Efterhaanden ændrede Udstillingerne dog Karakter. Fra de første Aars Udstillinger kan anføres, at de første Præmier (20 Kr.) blev tildelt Plove, endvidere præmieredes Rebslagerarbejde, Snedkerarbejde (1 Bord og 1 Bistade), Mejeriredskaber (før Andelsmejeriernes Tid), Drejerarbejde (Rok m. m.). J. Højlund, Christensminde, Vivild, fik 8 Kr. for en Roesaamaskine. Blandt de præmierede Udstillere fandtes endvidere Træskomænd, Vævere, Skrædere, Skomagere, Sadelmagere og engang endog en Bager. Enken Madam Laursen, Fausing, tildeltes 6. Pr. 10 Kr. for Husflid „med særlig Paaskønnelse af hendes Kærlighed til at holde sine Børn til Arbejde, i Stedet for at lade dem ørkesløst drive Tiden hen".

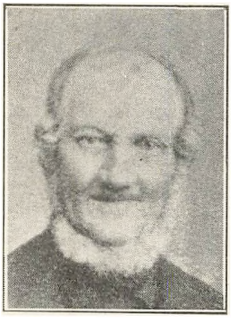

Gdr. J. NIELSEN KUDSK
Lykkegaard

Udstillingen af Redskaber, som Plove, Harver, Roefrøsaamaskiner og Radrensere, spiller i disse Aar en stor Rolle og præmieres med de højeste Pengepræmier.

At Egnens Haandværkere lagde megen Vægt paa Konkurrencen ses ogsaa deraf, at de indsendte en Adresse til Bestyrelsen med Anmodning om, at kun Medlemmer af Foreningen, inden for dennes naturlige Omraade, faar Ret til at æske Præmie, da i modsat Fald større Virksomheder udefra helt vilde komme til at dominere Udstillingerne, medens det oprindelige Formaal: Ophjælpningen af det lokale Haandværk ganske vilde blive svigtet. Lokale Opfindere forsøger sig ofte paa Udstillingerne. En praktisk Landmand udstillede

saaledes engang et Tærskeværk til Hestekraft, kombineret med en Rensemaskine, og modtog herfor en lille Opmuntringspræmie; Ideen har dog næppe været helt gennemarbejdet, thi da han kom igen det følgende Aar, vankede der ikke noget. Smeden paa Estruplund udstillede en af ham selv forarbejdet „Roelugningsmaskine", „hvilken Dommerne ikke fandt sig kompetente til at bedømme, da Aarstiden var for langt fremskreden og man ikke kunde faa Maskinen prøvet".

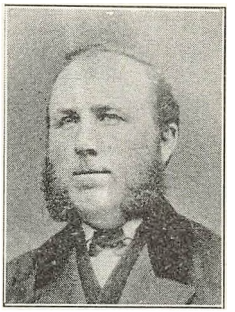

Lærer A. NIELSEN
Virring

Sadelmager Methmann, Ørsted fik en stor Præmie for Ideen til en Børtvinge, hvorimod en Smed, som udstillede en Radrenser med Muldfjæld til Hyppeplov, ikke opnaaede Præmie, „da Redskabet har visse Smaamangler, som kunde være afhjulpet". — Eksempler paa, at Dommerne gik grundig til Værks.

En pyntet Lagkage fra en af Egnens Bagere satte Dommerne i stor Forlegenhed, den blev indstillet til Anerkendelse, men opnaaede dog ikke Præmie Antagelig har man ment, at det laa uden for Foreningens Opgaver og Vanskelighederne blev løst ved at man købte den for 5 Kr. og lod den gaa i Tombolaen.

Fra Midten af 90erne ophører Uddelingen af Pengepræmier for Haandværk, Redskaber og Maskiner. Det er ikke mere nødvendigt for Landboforeningen at arbejde direkte for Udbredelse af Kendskabet til gode Maskiner. At udstille ved Foreningens Dyrskue er i sig selv en Reklame for Udstillerne. ligesom disse efterhaanden ogsaa for en væsentlig Del er blevet Forhandlere for Storfabrikker, — og endelig kan den Vejledning, som nu ligger i Bedømmelsen, ikke tillægges samme Betydning som før, idet der efterhaanden er fremkommet en Række anerkendte Typer af Redskaber og Maskiner, der gennem Landhusholdningsselskabets (senere Statens) Redskabsprøver, gøres til Genstand for en virkelig kritisk Afprøvning.

Formandsvalget ved Pastor Nyeborgs Bortrejse giver iøvrigt Anledning til en lille Episode. Mod sin Vilje vælges Godsejer v. Buchwald, Estruplund, til Formand ved Generalforsamlingen den 24. Oktober 1877. Trods indtrængende Opfordringer nægter han at modtage Valget, hvorfor der maa afholdes en ekstraordinær Generalforsamling, som vælger Forp. J. Froberg, Sorvad, til Formand. v. Buchwalds Vægring affødte en Ændring af Lovene, hvorefter det bestemmes, at Formanden vælges særskilt for 3 Aar ad Gangen,

Bestyrelsen vælger selv sin Næstformand og intet Medlem kan uden gyldig Grund undslaa sig ved at modtage Valg. Genvalg kan finde Sted, men ingen behøver at modtage dette før efter lige saa lang Tids Forløb, som han har fungeret.

Efter Banens Aabning laa Vejlby uheldigt for Afholdelse af Markeder, og man indsendte Andragende om at faa disse flyttet til Allingaabro. Men Vejen til „højere Vedkommende" var lang og trang i disse Aar, først efter 1 Aars Forløb forelaa der Svar fra Indenrigsministeriet, der kort og godt afslog Andragendet. 4 Aar senere (1882) blev Sagen rejst paany, denne Gang i Samarbejde med Egnens Sogneraad, ved at man sendte en Deputation til København, for at forhandle Sagen med Ministeren. Denne Gang lykkedes det at faa Markederne flyttet til Allingaabro. I 1906 blev Spørgsmaalet atter rejst, idet man indgik med Andragende om Afholdelse af 8 Markeder aarlig i Allingaabro og 4 i Auning, men kun opnaaede en Udvidelse af Allingaabro Markeder. Da Spørgsmaalet i 1922 atter blev rejst af Foreningen, idet man ønskede Markedsdagene ændret, saa de kom til at ligge gunstigere i Forhold til Randers Markeder, gennemførtes Foreningens Ønsker, blot ved en Henvendelse til Ministeriets Kommissariat for Markedssager.

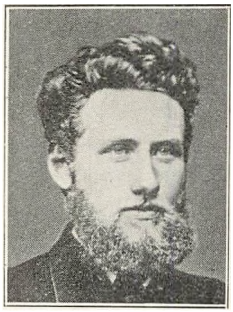

Forp. F. HØJLUND
Julielund

I Efteraaret 1877 er Konsulent Jessen atter Foredragsholder, denne Gang om „Malkekvægets økonomiske Fodring og Foderets Indflydelse paa Smørrets Kvalitet". Roedyrkningen kendes af de fleste endnu kun af Navn, men Spørgsmaalet trænger sig frem og drøftes under en eller anden Form ved de fleste Diskussionsmøder gennem flere Aar. Ogsaa Oliekagefodringen drøftes og man overvejer, hvorledes Foreningen kan sikre sine Medlemmer uforfalskede Foderstoffer med det opgivne Indhold af Værdistoffer. Paa Forslag af Mourier-Petersen vedtages det, at søge gennemført en regelmæssig Udtagning af Foderstofprøver til Analysering fra Egnens Foderstofpakhuse. En saadan Prøveudtagning og Analysering fandt Sted enkelte Gange i de følgende Aar, og har under de mangelfulde Forhold paa Foderstoflovgivningens Omraade sikkert haft en ikke ringe Betydning.

Ved Diskussionsmøderne i 1878 indleder den nyvalgte Formand, Forp. J. Froberg, Sorvad, om Malkekvægets Fodring, — det er særlig

Spørgsmaalet om stærk og svag Fodring, d. v. s. Anvendelse af Kraftfoder og Roer eller Hø og hjemmeavlet Korn; Meningerne er stærkt delte, ihvorvel man dog mener, at Fodring med en lille Smule Roer nok vil være heldig.

Lærer Nielsen, Virring, der gennem henved 30 Aar bliver Foreningen et overmaade nyttigt og virksomt Medlem, indleder om Jordens Dybdebehandling. Meningerne er stærkt delte og Formanden finder det fornødent at slutte Forhandlingerne om dette Spørgsmaal med en Udtalelse om, „at der tilraades Forsigtighed med den dybere Pløjning, men at denne kan gøre sin Nytte, naar den tages lidt efter lidt, idet det dog ikke findes tilraadeligt at pløje Sandjorden op".

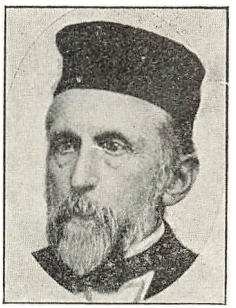

Godsejer
MOURIER-PETERSEN
Holbækgaard

Rebslager Berg i Ørsted indleder en Diskussion om Hampavl og tilraader Medlemmerne at dyrke Hamp til eget Forbrug. Han kan dog ikke besvare alle de stillede Spørgsmaal, hvorfor der ved et senere Møde oplæses en Skrivelse fra ham med Svar paa de Spørgsmaal, han ikke kunde besvare efter Foredraget. I en lang Aarrække møder Berg ved Dyrskuerne med en fyldig Udstilling af sine Produkter — ofte fremstillet af hjemmeavlet Hamp. Han arbejder gennem mange Aar energisk for at faa Landmændene til at dyrke Hamp til eget Forbrug.

Forp. F. Højlund indleder om Græsmarkernes heldigste Besaaning. Det er særlig Frøblandingsspørgsmaalet, der diskuteres, og endelig indleder Forp. Froberg en Diskussion om Rodfrugtdyrkning. Man diskuterer bl. a., om man skal anvende Turnips, Kaalroer eller Runkelroer, og Formanden slutter Diskussionen „ . . . med endnu en kraftig Opfordring, særlig til de mindre Jordbrugere, om at lægge Vind paa Roedyrkningen, da der for disse ikke var noget til Hinder for at give Malkekøerne Roer, idet de jo alligevel vanskeligt kunde naa at faa deres Smør i første Klasse".

Ved Bestyrelsesmøderne de første Aar tages jævnlig Beslutning om Køb af mindre, oplysende Skrifter, som enten udlaanes eller videresælges til Medlemmerne.

Foreningens første Dyrskue forberedes ved at Dyrskueregler vedtages og trykkes. saa hvert Medlem kan faa et Eksemplar. Paavirket af jævnlige Ændringer i Reglerne for Stats-

tilskud og vel ogsaa som Følge af Husdyrbrugets stadige Udvikling bygges Dyrskuereglerne op Trin for Trin paa Foraarsgeneralforsamlingerne gennem en lang Aarrække. Ligeledes ændres Dommerinstitutionen stærkt op gennem Aarene.

Til det første Dyrskue i 1878 valgtes kun følgende Dommerhold:

I. Hingste og Hopper.

Gdr. A. C. Pedersen, Taarup.
Godsejer Mourier-Petersen, Holbækgaard.
Gdr. N. Jensen, Taarup.
Gdr. J. Laursen, Tørslev (Suppleant).

II. Tyre og Køer.

Prop. C. Højlund, Julielund.
Gdr. R. Isak, Nielstrup.
Gdr. J. Skriver, Tørslev.
Gdr. True Hougesen, Vivild (Suppleant).

III. Væddere.

Gdr. Bøggild, Drastrup.
Gdr Bathum, Rygaarde.
Gdr. Chr. Madsen, Krogsager.
Gdr. Højlund, Vivild.

Etatsraad Mourier-Petersen, Holbækgaard, der tillige var Statens Tilsynsførende ved Dyrskuerne i Randers Amt, genvalgtes som Hingstedommer helt til 1900, han fungerede endnu i Allingaabro i 1901 og vistnok sidste Gang ved Dyrskuet i Ørsted 1902. Som flittig Deltager i Foreningens Møder fremsatte han hyppigt Forslag, som foranledigede Iværksættelse af Foranstaltninger. Som Hingstedommer, Foredragsholder om Hesteavlsspørgsmaal og som Formand for et i 1881 nedsat Opdrætningsudvalg, udførte han et stort Arbejde for Ophjælpning af Egnens Hesteavl. Fra hans Haand foreligger bl. a. en Række fortrinlige Beskrivelser af de ved Dyrskuerne præmierede Hingste og Hopper, som han var med til at bedømme.

Til Dyrskuet, der blev afholdt i Ørsted den 19. Juni 1878, var udstillet og præmieredes følgende Antal Dyr:

	Udstillet	Præmieret	Pr.-Beløb Kr.
2 og 3 Aars Hingste	7	3	28
Hopper	24	13	190
Yngre Tyre	13	6	81
Samlinger Malkekvæg	24	11	222
Væddere	10	6	34
Ialt	78 Nr.	39 Nr.	555 Kr.

Kun Halvdelen af de fremstillede Dyr blev altsaa præmieret. Chr. Madsen, Uggelhuse, fik Ærespræmie for 2 Køer. Jens Laursen, Tørslev, fik 1. Præmie for 4 Køer og Niels Jensen, Drastrup 2. Pr. for 4 Køer. Kvægsamlingernes Størrelse varierede fra 2—4 Individer. Mads Madsen i Floes fik 1. Præmie for Tyren „Floes", falden efter Kongepræmietyren „Simon IV". Til Hingstene uddeltes kun 3. og 4. Præmier. A. Chr. Pedersen, Taarup, A. Høeg, Ørsted, og J. Elkjær Nielsen, Gjesing, fik 1., 2. og 3. Præmie for Hopper. De øvrige Hopper — 21 — fik tildelt Fribedækning. Af de præmierede 3 Hingste var 2 falden efter Vivild-Hingsten, Stb. 216, og af 24 præmierede Hopper de 8 efter samme Hingst En af de præmierede Hopper var falden efter „Muurmanns Præmiehingst", der som 2 og 3 aarig havde opnaaet Præmie ved Estrup Birks landøkonomiske Forenings Dyrskue ved Vejlby i 1860 og 61.

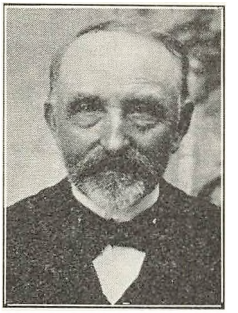

Gdr. R. ISAK Nielstrup

Præmiernes Størrelse var for Hingste 8—10 Kr., Hopper 10—40 Kr., Tyre 6—30 Kr., Kvægsamlinger 8—40 Kr. og Væddere 4—8 Kr. Foreningen fik 216 Kr. i Statstilskud til Præmier og Dyrskuets Regnskab balancerede med 1284 Kr. 44 Øre.

Gennem en lang Aarrække var Dyrskuepræmierne Sølvgenstande, medens Præmierne til Haandværk og Husflid fra Begyndelsen tildeltes i Penge.

I mange Aar samledes Bestyrelsen Dagen før Dyrskuet med Udvalgene for Bedømmelse af Haandværk og Husflid. Bedømmelsen blev foretaget, og man hjalp til med Opstilling og øvrige Forberedelser.

Allerede efter det andet Dyrskue drøftes Spørgsmaalet om Præmiering af andre Kvægracer, men Arbejdet for den nationale Kvægraces Forbedring og Udvikling til større Mælkeydelse, har vundet saa stærkt Fodfæste, at den bliver eneraadende paa Dyrskuerne endnu i 28 Aar, skønt Sagen Gang paa Gang var fremme paa Generalforsamlingerne.

I 1878—79 tages flere nye Opgaver ind i Arbejdet.

Spørgsmaalet om Ansættelse af en Husdyrbrugskonsulent sammen med de omliggende Landboforeninger nødvendiggør Afholdelse af en ekstraordinær Generalforsamling, og Foreningen vedtager at deltage i Udgiften med et fast aarligt Bidrag, idet Foreningerne i

Fællesskab skal skaffe 1000 Kr., for at Sagen skal kunne fremmes. Skønt der var skaffet Sikkerhed for dette Beløb, blev det ikke til noget med Konsulenten dengang.

Præmiepløjning blev afholdt paa Estruplund med 27 Deltagere, hvoraf dog kun følgende 11 fik tilkendt Præmie: Jens Bager Severinsen (senere Tørslev Dal) fik 1. Præmie, dernæst Laust Jensen, Holbæk, Søren Kanne, Sorvad, Niels Greve, Hevringholm, Peder Chr. Christensen, Estruplund, Peder Jensen, Holbæk Mark, Enevold Jensen, Lille Sjørup, Rasmus Jensen, Stenalt, der alle fik Pengepræmie, samt Ole Andersen, Ingerslev, Peder Thøgersen, Hevringholm, og Christian Poesen, Sorvad, der tildeltes Præmieblad.

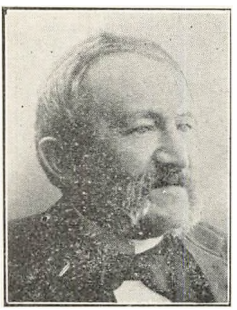

Prop. J. A. SECHER Ørsted

Ved Bedømmelsen af Pløjningen benyttede man et Pointssystem:

For Retning og Furens Lægning ved Opfuringen gives indtil 4 Points. Ved Bedømmelsen af selve Pløjningen bruges Vinkelbrædt; for Retning, Dybde og Bredde gives indtil 8 Points. Ved Oppløjningen bedømmes Retning og Dybde og gives herfor indtil 4 Points — ialt indtil 20 Points.

Hver Deltager fik anvist et Stykke Grønjord og et Stykke Stubjord, hvert paa 7 Alens Bredde og af passende Længde. Første Omgang — Furingen — køres efter Stokke. Efter Furingen tages en Omgang med 8" bred Fure, der ikke bedømmes. I Grønjord pløjes med 8 og 4 Tommers og i Stubjord med 10 og 7 Tommers Fure. Næstsidste Fure pløjes 2" lettere og ved sidste Omgang skal Furebreden være 12 og 16 Tommer, henholdsvis i Grønjord og Stubjord.

Foreningens anden og sidste Præmiepløjning blev afholdt i 1880 paa Sorvad. Der var mødt 21 Pløjere, hvoraf kun 10 opnaaede Præmie. Ved Generalforsamlingerne i de følgende 2 Aar kunde der ikke opnaas Flertal for Afholdelse af Præmiepløjning.

Til den sidste Præmiepløjning vedtog Bedømmelseskommiteen at anskaffe en Krafthammel og foretage Maaling af de forskellige Ploves Kraftforbrug, samt at meddele Resultatet i Egnens Dagblade.

I 1879 overdrages Diskussionsmødernes Tilrettelægning til et Diskussionsudvalg, som kom til at bestaa af: Godsejer v. Buchwald, Estruplund, Propr. A. Friis, Julianeholm, Propr. Westberg, Tørslevgaard, Lærer Worm, Bode, og Forvalter F. Højlund, Julielund.

Præmiering for lang og tro Tjeneste blev paabegyndt og gennemføres et Par Aar, men maa opgives paa Grund af Pengemangel.

Forslag om Fællesindkøb af Foderstoffer har gentagne Gange været drøftet. I 1879 blev der nedsat et 3 Mands Udvalg. I sin

Betænkning foreslaar Udvalget, at Fællesindkøbet skal omfatte Markfrø og Foderstoffer og ved en ekstraordinær Generalforsamling blev Vedtægter enstemmigt vedtaget.

Til at bestyre Fællesindkøbet valgte Generalforsamlingen det nedsatte Udvalg: Propr. A. Friis, Julianeholm, Forp. Secher, Stenalt, og Forvalter F. Højlund, Julielund. Markfrøudvalget havde billiget denne Ordning og traadte derefter tilbage.

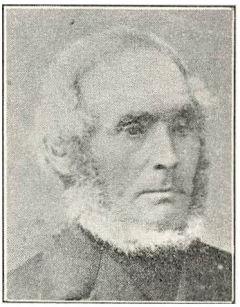

Gdr. C. F. EHRENREICH
Gjesing

Ved et Diskussionsmøde i 1880 indleder Dyrlæge Christensen, Ørsted, om „Kvægets Opdræt". Diskussionen kom til at dreje sig om Spørgsmaalet: At forene en stor Malkeevne med en stor Fedeevne — det jydske Kvægs Udvikling mod større Mælkeydelse, samt om Roedyrkning og Roefodring som Betingelserne for en kraftigere Vinterfodring af Opdrættet. Senere indleder Propr. Kjær, Holbæk Mølle, om „Jordens Behandling til de forskellige Sædarter" — et Foredrag, der ogsaa giver Anledning til en stærk Meningsudvikling, hvori bl. a. Mourier-Petersen og v. Buchwald deltog, „— og paaviste flere Urigtigheder i det af Indlederen fremførte". Man kan aabenbart ikke blive enige, men vedtager dog en neutral Fællesudtalelse, der bl. a. siger „at Diskussionen har været rig paa Erfaring . . . og meget belærende".

Ved samme Møde vedtager man at fortsætte med Præmiepløjning (Sorvad 1880), hvorimod et Forslag om at afholde Smørudstilling forkastes.

Endvidere drøftes Spørgsmaalet om Dyrkning og Afsætning af Maltbyg, og der anskaffes 40 Ekspl. af Bogen „Dyrkning af Maltbyg" til Uddeling blandt Kredsformænd samt Udvalgs- og Bestyrelsesmedlemmer til videre Cirkulation blandt Foreningens Medlemmer. Ligeledes blev der anskaffet nogle Regnskabsbøger til Videresalg blandt Medlemmerne.

Vanskelighederne ved at skaffe gode Foredragsholdere bliver efterhaanden store og det faar stor Betydning, da Foreningen af jydske Landboforeninger begynder at udsende Foredragslister, hvor der frit kan vælges mellem Foredragsholdere og Emner (1884).

Ved Dyrskuet 1881 indføres forsøgsvis Brugen af Points ved Bedømmelse af Kvæget, men det opgives atter efter et Par Aars Brug.

Paa Foranledning af Randers Amtshusholdningsselskab afholdes

i 1881 2 Møder mellem Landboforeningerne om i Fællesskab at ansætte en Kvægavlskonsulent, der skal arbejde for den jydske Kvægraces Bevarelse og Forbedring. Desuden vedtages et nærmere Samarbejde mellem Foreningerne med det Formaal, at fremme en større Præmiering af ældre Tyre og Hingste ved Fællesskuet i Randers. Samarbejdet traadte i Kraft med Fællesskuet 1882.



Gdr. O. CHRISTIANSEN
Tørslev

I Foredragsvirksomheden 1880—81 drøfter man Sommerstaldfodring, Roedyrkning, Kalkning og Mergling samt Sandjordens Behandling og Drift.

Mourier-Petersen holder et Foredrag om „Hestens Avl og Opdræt". Foredragsholderen henstiller til Bestyrelsen at nedsætte en „Opdrætningskommite", hvis Opgave det bl. a. skal være, at opkøbe gode Hopper og videresælge dem paa Afbetaling til Medlemmerne, og at sørge for, at der ved de forskellige Byer anlægges Løbegaarde for Føllene, og i det hele arbejde for Hesteavlens Fremme. Der blev straks nedsat et Udvalg til at arbejde videre med Sagen. Ved Foreningens næste Møde oplæser og motiverer Mourier-Petersen Regler for et eventuelt Opdrætningsudvalg. Det blev Foreningens første Husdyrbrugsudvalg og fik følgende Sammensætning:

Etatsraad Mourier-Petersen, Holbækgaard.
Forpagter Froberg, Sorvad.
Dyrlæge Christensen, Ørsted.
Gdr. Jens Laursen, Tørslev.
Forpagter Petersen, Liltved.

Foreningen af jydske Landboforeninger har nylig udsendt den første Stambog over Heste og Kvæg. Af denne anskaffes 10 Eksplr. til Cirkulation blandt Dyrskuedommerne.

Ved et Diskussionsmøde i Efteraaret 1881 taler Redaktør Petersen, København, om „Vilkaarene for, at Mælkeridriften for mindre Jordbrugere kan blive fordelagtig". Som sædvanlig drøfter man de nye Fodringsprincipper; det er dog Mælkerisystemerne, navnlig Fællesmejerierne, som saa smaat begynder at vinde frem andre Steder, der fremkalder livlig Diskussion, hvoraf det fremgaar, at Tanken har betydelig Tilslutning paa Egnen, skønt Foredragsholderen fraraader Oprettelsen, bl. a. fordi Anlæget af et Fællesmejeri vil koste 16000 Kr.

Det oplyses tillige, at Økonomien ved Mælkesalg til Fællesmejeri stiller sig saaledes, at man for 30 Pund Mælk opnaar samme Betaling som for 1 Pund Smør.

Allerede faa Maaneder efter oprettes det første Fællesmejeri paa Egnen, nemlig paa Lystrup Mark ved Korsvejen til Vivild i Niels Jakobsens Ejendom. Det var senere Købmand i Vivild, H. Rasmussen, der begyndte; den første Maskine blev installeret den 1. Maj 1882. De første Aar kørte Rasmussen rundt med en stor grønmalet Tønde, hvori al Mælken blev slaaet sammen. I de følgende 2 Aar oprettes yderligere Fællesmejerier paa Johannelund i Rygaarde, i Hevring og paa Langtoftegaard.

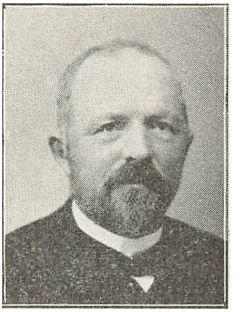

Propr. P. PETERSEN
Langtoftegaard

I første Omgang har det næppe betydet noget udover en Arbejdslettelse for Mælkeproducenterne. Efterhaanden anskaffes dog Transportspande, og Kvalitetsforbedringen kommer lidt efter lidt. I de første Aar var der ikke altid Sødmælk alene i Tønderne, naar disse blev tømt paa Mejerierne. Fællesmejerierne har nok sat Oprettelsen af Andelsmejerier noget tilbage; de første — Voer, der nu er nedlagt, og Holbæk — oprettes dog omkring 1890.

Redaktør Petersens Foredrag gav endvidere Anledning til, at man paa en ekstra Generalforsamling kort Tid efter vedtog for egen Regning at ansætte en Mælkeriassistent som Vandrelærer, skønt det oplystes, at Amtets samvirkende Landboforeninger overvejede at løse Spørgsmaalet i Fællesskab. Det blev overladt til Diskussionsudvalget at lede Arbejdet og antage en Vandrelærer. Udvalget meddeler dog nogle Maaneder senere, at det ikke havde været muligt at finde en egnet Mand, hvorfor Sagen maa stilles i Bero.

Af Foredragsvirksomheden først i 80erne skal anføres, at Lærer Nielsen, Gjern, talte om „Roedyrkning og den heraf nødvendiggjorte fuldstændige Omlægning af Driftsmaaden". Kendskabet til Rodfrugtdyrkningen søgte man udbredt ved Afholdelse af Kredsmøder i Auning, Fausing, Langkastrup, Assentoft, Vivild, Gjesing, Hollandsbjerg og Holbæk, hvor Lærer Nielsen, Gjern, taler om „Rodfrugtdyrkning".

Udvalget for Fællesindkøb af Markfrø faar Landbrugskand. Hage, København, til at holde Foredrag om Markfrøhandel og Markfrøavl, og endelig indleder 2 Medlemmer, Propr. Kjær, Holbæk Mølle, og

Godsejer v. Buchwald, Estruplund, henholdsvis om „Gødningens Behandling i Møddingen og paa Marken“ og om „Kalksorter og Mergel“.

Foranlediget af Mourier-Petersens Foredrag, vedtager man til Dyrskuet 1882, at 2-aarige Hingste ikke kan æske Præmie, hvis de har bedækket før Dyrskuet, og at 3-aarige Hingste ikke maa have bedækket mere end 30 Hopper.



Hmd. A. KAHR
Vejlby

Ved Efteraarsgeneralforsamlingerne i 1881 og 82 sker der en fuldstændig Ændring af Bestyrelsen. I 1881 trækker Formanden, Forp. Froberg, Sorvad, sig tilbage paa Grund af Sygdom, i hans Sted vælges — vistnok mod sin Vilje — Godsejer v. Buchwald, Estruplund. Endvidere afgaar Propr. C. Højlund, Julielund, og Gdr. R. Skriver, Tørslev. De erstattes med Gdr. R. Isak, Nielstrup, og Propr. J. A. Secher, Ørsted, der vælges til Næstformand. Allerede Aaret før var Secher foreslaaet og fik samme Antal Stemmer som Skriver, der imidlertid dengang blev genvalgt ved Lodtrækning.

Godsejer v. Buchwald, Estruplund, var efter Tidens Forhold en „moderne“ Landmand og en meget dygtig og anset Mand; han udførte store Grundforbedringsarbejder — Rydninger, Dræning, Mergling og Plantningsarbejder. Han var stærk interesseret i Landboforeningens Arbejde og har sikkert sammen med Forp. Froberg udført det største Arbejde for at faa Foreningen oprettet. Formand vil han dog ikke være, det var sikkert derfor, han i 1882 udmelder sig af Foreningen, saa man ved Efteraarsgeneralforsamlingen staar overfor et Nyvalg af Formand trods Bestemmelsen om den 3-aarige Valgperiode. Af Bestyrelsen afgaar endvidere Gdr. J. Nielsen Kudsk, Ørsted, og A. C. Pedersen, Taarup, de erstattes med Gdr. C. F. Ehrenreich, Gjesing, og Gdr. Ole Christiansen, Tørslev. Froberg valgtes til Formand, idet Formandsvalget dog først fandt Sted ved en ekstra Generalforsamling først i 1883 — formodentlig fordi Froberg har bedt Generalforsamlingen søge at finde et andet Formandsemne, da han vedblivende var meget svagelig.

Den nye Bestyrelse overtager straks Ledelsen af Fællesindkøbet for Markfrø og Foderstoffer.

Foruden de foran nævnte Diskussionsemner skal bl. a. anføres, at Lærer — senere Statskonsulent — P. Nielsen, Ørslev, holder flere

Foredrag om „Ukrudtets Bekæmpelse" og „Frøavl og Dyrkning af Foderplanter", og Landbrugskand. Mortensen, Barrit, taler om „Nyere Kulturplanters og navnlig nyere Sædarters Dyrkning". De foran anførte Kredsmøder ved Lærer Nielsen, Gjern, afholdes ligeledes i disse Aar.

Foreningen har i de forløbne Aar anskaffet en Del oplysende Litteratur, som gennem Bestyrelsesmedlemmer og Kredsformænd udlaanes til Medlemmerne. Ønsket om et mere planmæssigt Arbejde afføder Tanken om Nedsættelse af et Bibliotek sudvalg. Ved Foraarsgeneralforsamlingen i 1884 blev Udvalget nedsat og fik følgende Sammensætning:

Propr. J. A. Secher, Ørsted.
Lærer Thomsen, Vejlby.
Lærer Worm, Bode.
Forp. F. Højlund, Julielund.



Gdr. E. C. HARDER
Taarup

De to førstnævnte valgtes til som Bibliotekarer at forestaa Udlaanet for henholdsvis Rougsø og Sønderhald Herred. Der blev udarbejdet Regler for Udlaan og i de forløbne Aar indkøbt en hel Del landbrugsfaglig Litteratur, som endnu opbevares i Foreningens Bibliotek. Først i 1887 vedtages der Regler for Bibliotekets Virksomhed. Udlaanet fortsættes helt op til 1913, men gik i de sidste Aar stærkt tilbage, idet Adgangen til faglig Oplysning da var lettet betydelig, dels ved Afholdelsen af mange Foredrag rundt i Foreningen, men navnlig ved Oprettelsen af Vivild Højskole og Ørsted Landbrugsskole, hvorfra der ved den almindelige Undervisning, og især ved Afholdelsen af mange velbesøgte, korte Landbrugskursus, spredtes faglig Oplysning.

Spørgsmaalet om Regnskabsføring drøftes ogsaa. I 1884 udsættes 100 Kr. til Præmier for velførte Landbrugsregnskaber. Beløbet blev dog ikke uddelt, da ingen meldte sig.

Kvægavlssagen, som hidtil har været skudt noget i Baggrunden, forsøger man ogsaa at tage op.

Landbrugskand. H. Iversen, Dragebjerg Vig, holder Foredrag om „Kan vort Malkekvæg i Almindelighed betale et rigeligt Kraftfoder eller kan det undertiden være fordelagtigt at holde sig til det hjemmeavlede Foder". Forp. F. Højlund, Julielund, om „Bør vore Besætninger holdes vedlige ved Selvtillæg eller ved Indkøb" og om

„Opdrætning af Kalve". Man drøfter navnlig Forbedringen af det sortbrogede Kvæg og hvorledes Landboforeningen i højere Grad end hidtil kan komme til at beherske Avlen og bestemme Beskaffenheden af de Avlsdyr, der benyttes, særlig Tyren, ligesom Kvægbruget „gennem Præmieæskning for hele Besætninger burde drages ind under Foreningens Kontrol". Foreløbig resulterer det i en Agitation for Oprettelsen af Kvægavlsforeninger, hvoraf flere blev dannet i 1884—85.

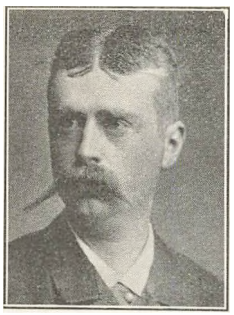

Kammerjunker
C. NEERGAARD
Løvenholm

Allerede i 1881 havde Foreningen nedsat et Udvalg til Bedømmelse og Præmiering af Huslodder. I Udvalget sad i de første 5 Aar Propr. P. Pedersen, Langtoftegaard, Gartner Hamborg, Stenalt, Forpagter F. Højlund, Julielund, Propr. N. P. Blicher, Lille Sorvad.

Bedømmelse og Præmiering af Huslodder fortsættes uafbrudt i 26 Aar indtil 1906, da Husmandsforeningerne var dannet og sammen med Landboforeningen nedsatte et Kredsudvalg, der overtog Arbejdet. I den første Konkurrence fik følgende 4 Deltagere Præmie: 1. Pr. Niels Peter Nielsen, Allingaabro; 2. Pr. N. Sørensen, Langkastrup; 3. Pr. Jøns Jønson, Grund, og 4. Pr. Rasmus Krogh, Hevring.

Bedømmelsesudvalgets Indstillinger til Bestyrelsen var altid motiveret med en ret udførlig Beskrivelse og Kritik af de enkelte Brug, der i en lang Aarrække var ganske smaa, oftest kun indtil et Par Tønder Land. Udvalgets første Beskrivelse af N. P. Nielsens Brug ser saaledes ud: En Lod paa 2 Tdr. Land Kærjord med Sandunderlag, alt gravet, væsentlig ved egen Hjælp. En Fjerdedel af Arealet Rodfrugt, Halvdelen Staldfoder; Besætningen 1 Ko om Vinteren, 2 om Sommeren. I Haven dyrkes Peberrod og Hvidkaal, hvoraf særlig Peberrod staar fortrinligt og synes at være hans Specialitet. Han har forstaaet at skaffe Grøntfoder i rigelig Mængde til hele Sommeren.

I 1882 er der 6 Deltagere i Konkurrencen. N. P. Nielsen, Allingaabro, og N. Sørensen, Langkastrup, opnaar denne Gang henholdsvis 2. og 4. Præmie, medens 1. og 3. Præmie tildeles 2 nye Deltagere: Jens Laursen Bødker, Grund Kær, og Anders Mikkelsen Grand, Ørsted. Om Jens Laursens Bedrift hedder det i Indstillingen: „En Lod paa 6 Skp. Land, som oprindelig var goldt Stengrus og Sandbanker, der ved Mandens eget Arbejde er forvandlet til en frugt-

bar Plet med fortrinlige Afgrøder, som med lidt lejet Græsning til Hjælp ernærer 2 Køer Præmieringen er dels for det store Arbejde med Rydning af Sten, Jordfyld og Afvanding og dels for den omhyggelige Dyrkning og Anvendelse af hver lille Plet Jord, som stundom frembringer 2 Afgrøder samme Aar".

I 1885 hedder det om samme Bedrift: „Jens Laursen fortjener vor bedste Anbefaling i alle Henseender for sin Mønsterbedrift baade ude og inde. Hans lille Jordlod er passet med en Omhu, der vidner om, at han rigtig forstaar at udnytte hvert Spadestik paa en sjælden omhyggelig og indbringende Maade. Intet for Agerbrug anvendeligt gaar til Spilde, og alt vidner om den største Orden og Akkuratesse; han indstilles til den største Præmie, som kan gives". Aar efter Aar indstilles han til Landboforeningens bedste Præmie og opnaar 1. Præmie i 1882—88 og 1891—98, ialt 15 Gange.

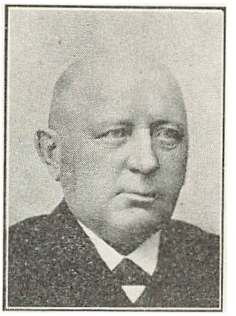

Gdr. R. J. SKRIVER
Lykkegaard

Søren Taasti Nielsen, Tøjstrup, faar 2. Præmie med den Motivering, at „ . . . han er godt paa Vej til at faa sin iøvrigt udmærkede lille Lod bragt i fortrinlig Stand. Over Halvdelen af Lodden er allerede i den ønskeligste Orden, og man kunde se, at der er taget fat med Flid og Omsigt, naar undtages Gødningsbeholderen, der manglede tilstrækkelig Beskyttelse mod Luftens Indvirkning; den Undskyldning, at der ligefuldt kan gødes rigeligt, er ikke tilstrækkelig formildende Grund".

Af andre Præmietagere skal nævnes Søren Jensen, Allingaabro, der i 1888 opnaar 4. Præmie med følgende Motivering: „Denne Bedrift var som sædvanlig ikke fuldstændig ren. Roemarken burde sikkert have været en hel Vang, men var kun en Ubetydelighed. Gødningen burde opbevares bedre. Der burde holdes 2 Køer, og der fandtes kun 1. I 1890 er hans Bedrift i Orden, saa han opnaar 1. Præmie. 1889 deltager 2 Havebrug i Konkurrencen. Af Huslodder findes ingen værdig til 1. Præmie. I 1888 havde Jens Laursen nemlig købt et Stykke Jord, som han vil have i Orden inden han atter deltager i Konkurrencen. 3 Aar senere møder han paany og opnaar første Præmie hvert Aar indtil 1898. Det følgende Aar faar Peder Nielsen, Tøjstrup, 1. Præmien, men i 1900 møder Anders Kahr, Vejlby, og overtager straks Førerskabet med en 1. Præmie, som Udvalget motiverer med, at han „ . . . har vist megen Flid og

Dygtighed ved at benytte tilstedeværende Ulemper, Grusunderlagets Bortkørsel, til Fremme for Jordens dybe Bearbejdning og Kultivering. Hans Jordbrug er i sin Helhed særdeles smukt og fordelagtigt med beskyttet Møddingsplads, Ajlebeholder, Hønsegaard og Bistader". Fra Beskrivelsen 1902: „Hans Bedrift er i en saadan Tilstand, at man med god Grund kan henvise andre til at følge hans Eksempel og belæres hos ham . . .".

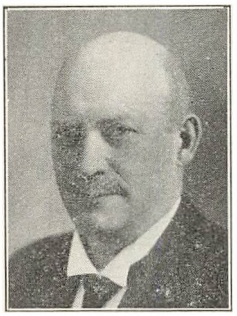

Proprietær
CHR. JESSEN-FRIIS
Julianeholm

Anders Kahr, Vejlby, tildeles 1. Præmie 1900, 1902, 1904, 1905. I de sidste Aar er han valgt til Dommer ved Konkurrencerne og deltager senere gennem mange Aar i Landboforeningens Konkurrencer mellem hele Markbrug, hvor han stadig opnaar 1. Præmie.

Peter Nielsen, Tøjstrup, faar atter 1. Pr. i 1901, bl. a. fordi han fører Regnskab.

Fra 1902 vedtager Udvalget at skærpe Bedømmelsen ved at lægge Vægt paa velført Regnskab over Bedriftens Indtægter og Udgifter, saa man kan skønne over Rentabiliteten af forskellige Biindtægter, som større Hønsehold og Biavl, Mælkeri og Svinehold samt Haven. Endelig vil der blive taget Hensyn til den Omhu, der udvises mod Spild og Tab af saavel flydende som fast Gødning.

I 1903 tilfalder 1. Præmie Jens P. Mortensen, Vejlby. „ . . Lodden var i god Orden, alt var rent og stod godt, dog særlig anbefalelsesværdigt var det store Udbytte af hans 2 Køer og mange Slagterisvin, nemlig 11 Stkr. aarlig produceret".

I de følgende Aar indtager A. Kahr og J. P. Mortensen, Vejlby, 1. og 2. Pladsen ved Konkurrencerne.

Endnu Beskrivelsen af A. Kahrs Brug i 1905 skal anføres: „Om dette Husmandsbrug og Ejendommen kan siges, at man ikke i nogen Henseende har noget at udsætte derpaa. Denne Bedrift kan vi henvise til som et Mønster, ikke alene for Huse med lignende Arealer, men for enhver Jordbruger, der ønsker at gøre Forsøg med mange forskellige Sædarter, for at naa et heldigt Resultat uden at lide større Skuffelser. Hans Flid, Energi og vejledende Meddelelser giver et fortrinligt Eksempel for Egnens Jordbrugere".

Efter Nyvalgene i 1885—86 til Udvalget, bestod dette i en lang Aarrække af: Propr. P. Pedersen, Langtoftegaard, Gdr. E. C. Harder, Taarup, og Lærer A. Nielsen, Virring; først i 1905 og 1906 skete

der Ændringer ved at Husmændene Kristen Karlsen, Bode, og Anders Kahr, Vejlby, indvalgtes i Udvalget, der blev ophævet 1907, idet Arbejdet da overgik til det af Landboforeningen og den nyoprettede Husmandsforening i Fællesskab nedsatte Kredsudvalg.

Præmieuddelingen foregik ved Efteraarsgeneralforsamlingen, hvor Landboforeningens Formand oplæste Udvalgets Indstilling. Gennem de udførlige og interessante Indstillinger fra Udvalget Aar efter Aar, kan man følge Udviklingen fremad. Ikke altid er Udvalgsmedlemmerne enige, særlig i de første Aar fremkommer der nu og da Særindstillinger fra et af Udvalgets Medlemmer. Udvalgets Arbejde med Udpegning af Egnens bedste Smaabrug har betydet meget i Udviklingen, ogsaa for andre end de konkurrerende Smaabrug. Det sker endnu jævnlig, at man drøfter Dyrkningsforholdene i de Brug, som for nu mange Aar siden gennem Landboforeningens Præmiering blev draget frem som ypperlige Eksempler til Efterfølgelse.

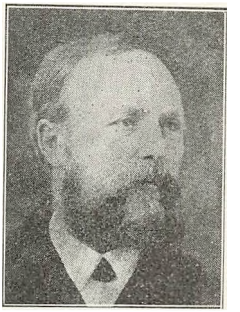

Gdr. S. JENSEN
Taarup

Medens det i de første Aar er helt smaa Brug „Huslodder" paa blot 1—2 Tdr. Land, der er med i Konkurrencen, bliver det ved Udvalgets Arbejde efterhaanden de egentlige Husmandsbrug, der deltager og opnaar Præmie — en Ændring, der markeres ved, at Jens Laursen udvider sin Bedrift i 1888 og ved at Anders Kahr begynder at deltage i Konkurrencen fra Aar 1900.

I Aarene 1881—1906 præmieres ialt 254 Brug. Fra 1889 deltager Havebrug i Konkurrencen; af disse blev præmieret 64.

Fra 1890 begynder Udvalget at uddele Rejsehjælp til Husmænd og fortsætter hermed til 1906, da ogsaa Administrationen af denne Bevilling overgaar til Kredsudvalget.

I 1884 deltager Landboforeningen ved sin Formand, Sekretær og 2 Bestyrelsesmedlemmer i det 3. Fællesmøde af Landboforeningerne i Randerskredsen. De sidste Møder var afholdt i 1882, da Fællesskuerne blev vedtaget. Fællesmøderne har haft stor Betydning for Arbejdet i de enkelte Foreninger og for Samarbejdet mellem Foreningerne.

Paa Fællesmødet i 1884 drøftes ikke mindre end 10 Emner meget udførligt. Referatet fylder 54 tættrykte Sider i Kvartformat

og er udarbejdet af Amtshusholdningsselskabets Sekretær, Landinspektør Hald, Randers. Det giver gode Oplysninger om Landboforeningernes Arbejde dengang.

De for Landbruget vanskelige økonomiske Forhold i 1880erne præger Foreningens Virksomhed i flere Retninger. Adskillige Foredragsemner og Diskussioner behandler økonomiske Spørgsmaal. 1885 bevilger Generalforsamlingen 100 Kr. til Præmier for velførte Landbrugsregnskaber, uden at det dog lykkes at faa saadanne frem.

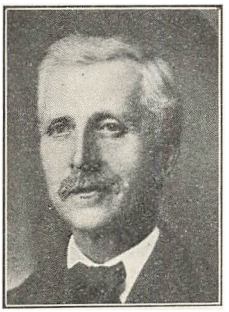

Gdr. J. A. RASMUSSEN
Gydgaard

Den 30. Marts 1886 samles Bestyrelsen til et Møde i Ørsted, hvor Landbrugets økonomiske Forhold er Genstand for en indgaaende Drøftelse. Bestyrelsen har tilkaldt Godsejer v. Buchwald, Estruplund, Etatsraad Mourier-Petersen, Holbækgaard, og Propr. A. Friis, Julianeholm. Paa Mødet udarbejdes en Skrivelse til F. a. j. L.s Bestyrelse, der opfordres til Afholdelse af et ekstraordinært Delegeretmøde til Behandling af en Række nærmere angivne og motiverede Punkter og eventuelt til Vedtagelse af en Adresse til Regering og Rigsdag. Af de i Skrivelsen anførte Punkter skal nævnes, at 1—4 omhandler forskellige Forslag, der tilstræber en forøget Kreditydelse til Landbruget samt Lettelse eller Omlægning af visse Afgifter til det Offentlige. Endvidere

5. Fragtbegunstigelse — hurtig Forsendelse paa Jernbane og Dampskibe af Landbrugsprodukter. Bygning af en isfri Havn nordpaa (Hirtshals).

6. Statens Overtagelse af Kommuneskolevæsenet og dettes Forbedring.

7. En ny Husdyrlov.

8. Foranstaltninger af Staten mod Tuberkelsygens Udbredelse.

9. Oprettelse af Forsøgsstationer.

10. Oprettelse af Laboratorier.

11. Understøttelse af Planteavlsforsøg og Plantning.

12. Produktionsafgift. Ud- og Indførselstold paa Kunstsmør i Lighed med Sukkerafgiften. Toldbegunstigelse paa Raaprodukter, Maskiner etc. til Landbrugets Behov.

13. Produktbeskatning af Brændevin i Stedet for Beskatning efter Karrum (Mæskekarrets Rumfang).

Resultatet af Henvendelsen blev Formandsmødet i F. a. j. L.

den 17. Maj 1886, hvor der blev nedsat et Udvalg til at forberede Sagen til Forelæggelse for Delegeretmødet samme Efteraar. Fra dette skal blot anføres, at Udvalgets meget omfattende forberedende Arbejder resulterede i, at Sagen blev behandlet paa Delegeretmødet i følgende Afsnit:

1. Foranstaltninger, der tilsigter Lettelse af Kredit- og Laaneforholdene m. v.

2. Foranstaltninger, der tilsigter Lettelse i Skattebyrden, Omsætnings- og Transportforhold m. v. og

3. Andre vigtige, men dog for Øjeblikket mindre presserende Foranstaltninger til Gavn for Landbruget.

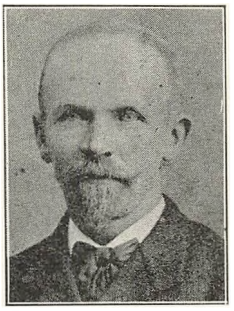

Gdr. M. BOLDSEN
Udby

Sagens Behandling resulterede i Vedtagelsen af en Resolution, der udtaler det ønskelige i, at den almindelige Nedgang i Rentefoden benyttes til under en eller anden Form at aabne Landbruget Adgang til billigere Prioritering. Desuden rejser den Kravet om Aabning af Driftskredit for Landbruget under lokalt begrænsede, betryggende Former.

Det er formodentlig den sidste Tanke i Resolutionen, der senere har fundet Udløsning i Lov om Landboforeningers og Husmandsforeningers Auktioner, hvorved der opnaas billigere Salær end ved de offentlige Auktioner.

Endelig vedtog Delegeretmødet en Henvendelse til Regering og Rigsdag. Adressen var delt i 10 Punkter og krævede tilvejebragt Driftskredit for Landbruget i Overensstemmelse med Resolutionen. Ophævelse af visse Afgifter og af Tolden paa Landbrugets Forbrugsartikler. Gunstigere Transportforhold for Landbrugsprodukter og en bedre Englandsforbindelse samt endelig Oprettelse af en af Staten uddannet og lønnet Konsulentinstitution.

PERIODEN FRA 1886-1906

Sidst i 80erne begynder Hovedlinierne i Driftsomlægningen at tone frem; Landbrugsindustrien begynder at vinde Fodfæste.

Propr. F. Højlund indledede en Diskussion om Svineopdrætning og Svinefedning og anbefaler særlig at benytte Skummetmælken til

Svinene fremfor til Osteproduktion. Statskonsulent P. Nielsen, Tystofte, taler om „Planter, som egner sig til Staldfodring". Det er Lucerne og andre Bælgplanter samt udvidet Rodfrugtdyrkning, han agiterer kraftigt for.

Tanken om Tyreholdsforeninger vinder stedse Terræn. Konsulent Randrup Møller, Randers, var antaget til at berejse Amtet og arbejde for Oprettelsen af saadanne Foreninger Han holder Foredrag nogle Steder inden for Landboforeningen og er behjælpelig med Oprettelsen af nogle Tyreholdsforeninger, idet de første Foreninger paa Egnen dog allerede dengang var dannet.



Sparekassebestyrer
JØRGEN GRAND
Vivild

Paa Foranledning af Randers Amtshusholdningsselskab drøfter man paa Generalforsamlingen 23. Marts 1886 Spørgsmaalet om Iværksættelse af en Vejrsignaltjeneste. Man vedtager at henvise Sagen til Komunalbestyrelserne, men vælger dog Delegerede til et Møde med de omliggende Landboforeninger, for at motivere Afvisningen. Sagen blev iværksat ad anden Vej, men fik ingen lang Levetid. „Kurvene", bl. a. ved Allestrup Smedie, erindres endnu af de ældre; de skulde hejses som Stormvarsler, men det kneb nok med at faa dem passet, og ikke altid virkede de efter Hensigten. Naar Landboforeningen ikke vilde være med, skyldes det sikkert dens mindre tilfredsstillende Økonomi.

Medlemsbidraget beløber sig i disse Aar til mellem 7—800 Kr., men samtidig staar paa Regnskabets Udgiftsside opført Restancer for 150—200 Kr., som nok aldrig kom ind.

Foraarsgeneralforsamlingen 1886 vedtager at indmelde Foreningen i „Landmandsforeningen i Jylland til Indkøb af kunstig Gødning".

Samme Aar indkøbte Foreningen 25 Ekspl. af „Lille Husmandsbog" og 50 Ekspl. af Oehlerichs Bog om Rodfrugtdyrkning til Cirkulation blandt Medlemmerne.

Paa Foranledning af Husmandsudvalget afholdes atter i 1888—89 nogle Kredsmøder, særlig beregnet for Husmænd, uden Hensyn til om disse er Medlemmer og med Foredrag af Redaktør Oehlerich, København, om Rodfrugtdyrkning.

I 1889 afholdes paany et Fællesskue for De samvirkende Landboforeninger i Randers Amt og sammen med Amtshusholdnings-

selskabets Dyrskue. Ved Fællesskuet skulde fremstilles de Hingste og Tyre, som ved Lokalskuerne havde opnaaet de 2 højeste Præmier.

Ved Generalforsamlingen 29. Oktober 1889 trækker Froberg, Sorvad, sig tilbage fra Formandspladsen. I hans Sted vælges Kammerjunker Neergaard, Løvenholm. Samtidig gaar J. A. Secher ud af Bestyrelsen, for at overtage Sekretær- og Kasserervirksomheden efter Kbmd. H. P. Hansen. I hans Sted indvælges Gdr. R. J. Skriver, Lykkegaard, i Bestyrelsen, medens C. F. Ehrenreich (valgt 1882) bliver Næstformand efter Secher.



Konsulent J. HANSEN
Allingaabro

I 1890 rejses fra nogle Kredse Kravet om Afholdelse af Kredsmøder. Først det følgende Aar vedtages regelmæssig Afholdelse af Kredsmøder, idet der nedsættes et Udvalg til at ordne Sagen. Der blev afholdt Foredragsmøder i Vivild, Auning og flere Steder. I Foredragsvirksomheden træder Diskussionen efter Foredraget stedse mere i Baggrunden, efterhaanden som Foredragene tager flere Emner op og faar en mere alment oplysende og direkte belærende Karakter, saa de i mindre Grad end tidligere afspejler Landbrugets Tilstand paa Egnen.

I Forhandlingsprotokollerne giver dette sig til Kende ved, at Referaterne efterhaanden ophører, kun Taler og Emne findes anført. Afholdelse af et Foredrag er ikke som tidligere en Begivenhed. Foredragsvirksomheden taber dog ikke i Betydning ved disse Ændringer. Efter nogle Aars Forløb afholdes stedse flere Foredrag og navnlig bliver dette Tilfældet efter at Vivild Højskole og Ørsted Landbrugsskole er oprettet og kan lægge Kræfter til Arbejdet.

Dannelsen af Kvægavlens Fællesledelse for Randers Amt foreslaas af Amtshusholdningsselskabet, men Landboforeningen ønsker kun at være med i dette Arbejde, hvis Landboforeningerne faar lige Repræsentation med Selskabet, der har stillet Krav om, at hele dets Bestyrelse skal danne Fællesledelsen sammen med et Medlem fra hver af de deltagende lokale Landboforeninger. Ved et senere Fællesmøde i Randers vedtages dog Dannelsen af Kvægavlens Fællesledelse, idet Amtshusholdningsselskabet nedsætter sit Krav til 2 Repræsentanter. Landboforeningens Formand, Kammerjunker Neergaard, havde paa Foreningens Vegne rejst Krav om lige Repræsentanter for alle de deltagende Foreninger og ansaa

ikke Ordningen for tilfredsstillende, men var dog gaaet med paa Grund af Sagens Betydning, og fordi Foreningens eget Arbejde paa dette Omraade blev til for lidt.

De fortsat vanskelige økonomiske Forhold først i 90erne gør, at Landboforeningen stemmer imod Afholdelse af en Landmandsforsamling. Ved samme Generalforsamling (28. Marts 1893) bemyndiges Bestyrelsen til at lade Kontingentrestancer drive ind ad Rettens Vej — en Forholdsregel, som dog aldrig blev bragt i Anvendelse. Restancerne nærmer sig et Aar 300 Kr. Efteraarsgeneralforsamlingen samme Aar vedtager fremtidig kun at afholde een aarlig Generalforsamling — om Foraaret — og at henlægge alle Valgene til denne, medens Præmieuddelingen for Huslodder blev henlagt til det første Foredragsmøde om Efteraaret. Denne Ordning gennemførtes i de følgende 10 Aar.



Gdr. A. GLAVIND
Fausing

Ved Generalforsamlingen den 10. Marts 1894 udnævnes Etatsraad Mourier-Petersen, Holbækgaard, til Æresmedlem af Foreningen.

De økonomiske Forhold er vedblivende mindre tilfredsstillende.

I sin Egenskab af Folketingsmand opholder Formanden sig meget i København, saa Ansvaret i høj Grad lægges over paa Sekretæren. Han kan ikke skaffe Penge og møder alle Forslag om nye Opgaver med Svaret: „Hvor skal Pengene komme fra?“ Vendingen er dog kraftigere. Arbejdsvilkaarene for Bestyrelse og Udvalg er ikke gunstige.

Bestyrelsen vedtager at henstille til Generalforsamlingen ikke at afholde Dyrskue i 1894. Skuets Afholdelse blev dog vedtaget med stort Flertal, og Bestyrelsen blev bemyndiget til at bringe Balance paa Budgettet ved at skære ned paa Bevillingerne til andre Formaal. Det var særlig Foredragsvirksomheden, Biblioteket og Plantningssagen, det gik ud over. Bestyrelsens Beslutning om at stryge Dyrskuet ser noget mærkelig ud, idet Hingsten Ølgod, som i 1884 blev købt af Rougsø Herreds Hesteavlsforening og kom til at øve en stor Indflydelse paa Egnens Hesteavl, netop i disse Aar gennem sit Afkom gjorde sig stærkt gældende paa Dyrskuerne og tiltrak Besøgende fra alle Egne af Jylland. Antal præmierede Dyr ved Skuerne steg stærkt fra Midten af 80erne; Stigningen faldt udelukkende paa Hestene. Da man ikke havde flere Penge til Raadighed, maatte

Præmierne nødvendigvis blive mindre, uden at dette dog synes at have haft nogen nedstemmende Indflydelse paa Deltagelsen.

Beregnet for 5-aarige Perioder, stiller anmeldte og præmierede Numre gennemsnitlig pr. Aar og Præmiernes gennemsnitlige Størrelse sig saaledes:

Periode	Anmeldte Nr.	Præmierede Nr.	% præmierede	Pr.s Gns. Kr.
1878—82	86	46	53	13.50
1883—87	107	62	58	11.70
1888—92	122	68	56	9.20
1893—97	133	80	60	8.20
1898—02	149	90	60	7.80
1903—07	161	120	75	8.80
1908—12	181	129	71	13.30
1913—17	126	105	81	15.20
1918—22	150	125	83	19.50
1923—25	133	117	88	15.50

Fra 1902 er Hestene i jævn Tilbagegang, medens Udstillingen af Kvæg og Svin samtidig tager stærkt til — Kvæget særlig efter 1906, da Skuet aabnedes for andre Racer end det sortbrogede jydske Kvæg.

I de første 25 Aar præmieres 50—60 % af de anmeldte Dyr, i de næste 10 Aar omkring 70 % og i de sidste 10—15 Aar 80—90 %. Stigningen i de sidste 15 Aar før Aarhundredskiftet skyldes Ølgod, hvilket fremgaar af nedenanførte Oversigt over Antal præmierede Hingste og Hopper ialt og Antal præmierede Ølgodsønner og -døtre:

Aar	Præmieret: Hingste		Hopper	
	Ialt	Ølgod-sønner	Ialt	Ølgod-døtre
1884	11	2		
1885	13	4		
1886	8	0		
1887	11	3		
1888	9	4		
1889	12	7	25	3
1890	13	11	29	5
1891	19	12	50	9
1892	16	12	55	20
1893	24	15	54	25
1894	13	8	36	21
1895	10	7	47	28
1896	7	4	51	31
1897	6	3	47	30
1898	13	1	42	16
1899	9	1	52	24
1900	13	1	45	19
1901			59	18
1902			53	17
1903			52	16
1904			54	13
1905			51	11

Hvad Kvæget angaar er Tilslutningen helt op til Aarhundredskiftet ringe. Ved det første Skue var der udstillet 24 Kvægsamlinger, men Tallet gaar hurtigt ned til omkring 10, i flere Aar møder der kun 6—7 Samlinger. Af Tyre udstilles i de første 25 Aar kun omkring 20 Stkr. aarlig, et enkelt Aar 30, andre Aar kun 12 Stk. Kvalitetsmæssigt har Kvæget næppe betydet meget. Hyppig var Bytyren opgivet som Fader til de udstillede Tyre, men omkring 1890 begynder Foreningstyrene at gøre sig gældende; først 10 Aar senere stiger Tilslutningen og Skuerne begynder at give Indtryk af, at et mere systematisk Avlsarbejde gennem Kvægavlsforeninger gør sig gældende, medens Kontrolregnskaberne først medtages fra Dyrskuet 1909. Fra de første Aars Kvægudstillinger skal nævnes de Udstillere, der hyppigst gaar igen ved Skuerne: Mads Madsen, Floes; Chr. Madsen, Uggelhuse; N. L. Laursen, Vivild; J. J. Laursen, Tørslev; J. Frandsen, Uggelhuse; Chr. Jensen, Tørslev; Hans Poulsen, Assentoft; S. Boesen, Vivild; A. Nejmann, Tørslev; O. Christiansen, Tørslev. Fra 1895; L. Johansen, Fausing; N. Boldsen, Floes; K. M. Jensen, Tørslev; M. Boldsen, Udby. Fra 1900: M. Sørensen, Floes; R. P. Christensen, Fausing; Anker Pedersen, Krogsager. 1904: H. Hermansen, Floes.

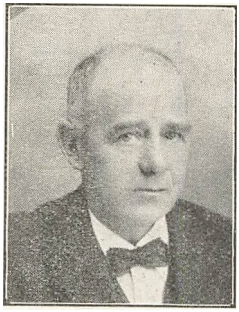

Gdr. P. SIMONSEN
Vivild

For nogle af de anførte Udstillere har det kun været Interessen for Dyrskuet, der har faaet dem til at møde Aar efter Aar; andre var avlsmæssigt set langt fremme og arbejdede maalbevidst med deres Kvægbesætninger; flere nævnes endnu som Opdrættere, hvis Arbejdsresultater fremdeles har Betydning, efter at de fleste af dem forlængst har sluppet Arbejdet.

Den 2. April 1894 afholdt Foreningen Kaaringsskue i Allingaabro med det Formaal at udpege Dyr til den 17. danske Landmandsforsamlings Dyrskue. Der blev fremstillet 9 Hingste, 8 Hopper, 3 jydske Tyre og 1 Korthornstyr,

Af de fremstillede Dyr kendtes 2 Ølgodsønner og 2 Ølgoddøtre samt en Korthornstyr værdig til Fremstilling paa Landmandsforsamlingens Dyrskue. Ingen jydske Tyre anerkendtes.

I 1885 drøftes første Gang Spørgsmaalet om Oprettelse af Landboforenings A u k t i o n e r.

Foreningens Love og Dyrskueregler trykkes i nyt Oplag med de foretagne Ændringer berigtiget.

Husmandssagen drøftes, særlig Spørgsmaalet om Trangen til Jord til Oprettelse af Husmandsbrug og Bedømmelsesudvalget for Præmiering af Husfolder suppleret med Jens Laursen, Grund, vælges til at udarbejde en Redegørelse i Anledning af en Forespørgsel fra F. a. j. L.

Fra Foreningens Foredragsvirksomhed sidst i 90erne skal anføres, at Forsøgsassistent P. Gommesen, Randers, talte om „Resultater af Fodringsforsøg med Malke- og Fedekvæg, særlig Forholdet mellem Foderværdien af Korn og Foderstoffer".

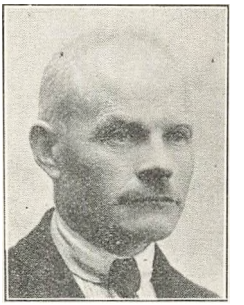

Forstander
J. C. PEDERSEN
Ørsted Ldb.sskole

Dyrlæge Nielsen talte om „Brummere og Kastning hos Kvæg og Ufrugtbarhed hos Hopper". Det er Drægtighedsundersøgelserne, man begynder at tage op. Forst. Petersen, Ladelund, taler om „Kontrol med enkelte Køers Mælk". Det er Kontrolforeningsbevægelsen, der begynder at tage Fart, og Spørgsmaalet om Oprettelse af Kontrolforeninger drøftes gentagne Gange ved Generalforsamlingerne.

Efter at Husmandsudvalget i nogle Aar har uddelt Rejseunderstøttelse til Husmænd, rejses ogsaa Kravet om Tilskud til Gaardmandsrejser. Bestyrelsen mener dog ikke at kunne have med denne Sag at gøre og henviser Ansøgerne til F. a. j. L., som har nedsat et Udvalg, der arbejder med Sagen.

Tyendesparekassesagen rejses første Gang paa Generalforsamlingen den 15. Marts 1897, og der blev nedsat følgende Udvalg til at forberede Sagen: Forp. Froberg, Sorvad; P. Petersen, Langtoftegaard; Lærer Worm, Bode; A. Adamsen, Lille Sorvad, og Harder, Taarup. Paa denne Opgave udførte Udvalget et stort Arbejde i de følgende Aar. Udvalget og Bestyrelsen holder flere Møder om Sagen og der blev udpeget en Del Mænd til rundt i Kredsene at agitere. Man søger at formaa de lokale Sparekasser til at forrente de gennem Tyendespareforeningen fremskaffede Indskud med $^1/_2$ pCt. over alm. Bankrente. Da Sparekasserne ikke kan enes om at tilbyde ensartede Vilkaar, træffes Aftale med en Bank i Randers, som tilbyder at forrente Pengene med $^1/_2$ pCt. over alm. Bankrente. Foreningen traadte i Virksomhed 1. November 1898, men fik vist-

nok aldrig nogen særlig Betydning. En saadan Sag holdes kun i Live ved vedblivende kraftig Agitation, og denne blev ikke gennemført.

Ved Generalforsamlingen 15. April 1899 meddeler Formanden, Kmjk. Neergaard, Løvenholm, at han trækker sig tilbage, da hans Rigsdagsvirksomhed optager ham stærkt. Propr. Chr. Jessen-Friis, Julianeholm, vælges til Formand og man vender hermed tilbage til det Princip, som havde været gældende ved Valget af Foreningens første egentlige Formand, Forpagter Froberg: at vælge en praktisk Landmand, som var i nær Kontakt med Egnens Landmænd. Aaret før var Gdr. C. F. Ehrenreich, Gjesing, afgaaet ved Døden; i hans Sted valgtes Gdr. S. Jensen, Taarup. Af de øvrige Valg ved denne Generalforsamling skal blot nævnes, at Mourier-Petersen genvælges sidste Gang som Hingstedommer. Han fungerede vistnok sidste Gang ved Dyrskuet i 1902 og har derefter været Dommer ved Foreningens første 25 Dyrskuer.



Husmand
J. P. MORTENSEN
Vejlby

Allerede i 1895 havde Foreningen paabegyndt Afholdelse af Præmiemalkninger for Drenge i Alderen fra 14—17 Aar. Den første Præmiemalkning afholdtes den 4. Maj 1895 paa Sorvad, hvor 10 Drenge faar Præmie — ialt 40 Kr. Tilslutningen er stadig stigende. Efter nogle Aars Forløb afholdes Præmiemalkningen skiftevis hvert andet Aar i 2 Herreder — senere (1906) i begge Herreder hvert Aar. Den stigende Deltagelse nødvendiggør en Skærpelse af Reglerne; daglig Deltagelse i Malkning skal dokumenteres. Piger faar Adgang til at deltage, men Aldersgrænsen ændres til 11—15 Aar. I nogle Aar antager Foreningen Malkelærere og Foredragsholdere til at medvirke og give Undervisning ved Præmiemalkningerne. I 1904 er Udgiften til denne Foranstaltning oppe paa 152 Kr., 1906 260 og i 1907 er der 121 Deltagere, som faar 418 Kr. i Præmie; endelig 1914 189 Deltagere og Præmierne beløber sig til 724 Kr., for i de følgende Aar atter at gaa noget nedad. I Aarene 1912, 1915, 1925 og 1926 afholdes ingen Præmiemalkning paa Grund af Mund- og Klovesygen. Efterhaanden som Udgiften til denne Foranstaltning steg, fik Foreningen betydelige Bidrag til dens Gennemførelse, først fra Mejerierne, senere fra Egnens Banker og Sparekasser.

Udflugt for Foreningens Medlemmer med Damer afholdtes første Gang i 1900, idet man foretog en Udflugt til Hobro.

Samme Aar foreslaar Forp. Froberg, Sorvad, Foreningen at lade afholde Forsøg med kunstig Gødning; Statskonsulent Fr. Hansen, Askov, holder Foredrag om „Planteavls- og Gødningsforsøg". Atter et Aarstid senere drøftes Spørgsmaalet paany og Randers Amtshusholdningsselskab foreslaar Foreningen et snævrere Samarbejde omfattende Forsøg, men først i 1905 lykkes det at faa vedtaget et Forslag om at optage Forsøg paa Foreningens Arbejdsplan.

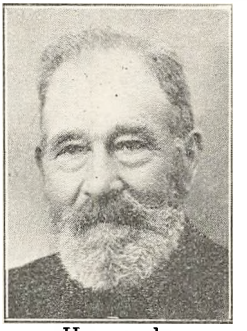

Husmand
J. B. SEVERINSEN
Tørslev Dal

Efter at Foreningen sidste Gang har deltaget i Fællesskuet i Randers 1895, har der vistnok været nogle Aars Pavse i Samarbejdet mellem Landboforeningerne.

Kontrolforeningernes Arbejde begynder at gøre sig gældende, idet det fra 1902 vedtages at yde Tillægspræmie til Dyr, der møder med Kontrolregnskab. Først fra 1909 medtages Kontrolregnskaberne i Dyrskuekataloget. Fra 1912 tildeles en Del af Præmien for Kontrolregnskab, saaledes at der sker Fradrag for Kvægsamlinger, som mangler dette. Først fra og med Dyrskuet 1923 gøres Kontrolregnskab obligatorisk for Kvægsamlinger. Allerede i 1916 var dette sket i Reglerne for Tildeling af Statstilskud, hvorfor Landboforeningen i de følgende 8 Aar selv betalte hele Præmien til de Kvægsamlinger, der mødte uden Kontrolregnskab.

Egnens Kvægavlsarbejde synes, hvad angaar offentlige Foranstaltningers Udnyttelse i nogen Grad at have manglet den Stabilitet, som er en nødvendig Forudsætning for Fremskridt.

Hesteavlen har i høj Grad taget Interessen fangen gennem Aarene. Der ofres for lidt paa Kvægavlsforeningernes Tyre. Lige fra de første Aar, Kvægavlsforeningerne blev dannet i Rougsø Herred i 1884, mærkes denne Usikkerhed. Foreninger opstaar og nedlægges: man var for lidt fremsynet, ofrede for lidt paa at faa gode Tyre, derfor gav Arbejdet Skuffelser. Paa Landboforeningens Bestyrelsesmøder og Generalforsamlinger var disse uheldige Forhold ofte Genstand for Drøftelse.

Et Par Steder inden for Foreningens Omraade, hvor Kvægavls- og Kontrolforeningerne har arbejdet maalbevidst og under gode Vilkaar, har Arbejdet sat mærkbare Spor.

Fra Foreningens Side har der fra de første Arbejdsaar været udført et stort Arbejde for Kvægavlens Fremme, men maaske har dette ikke taget det direkte Sigte, som Forp. Froberg har tænkt ved sit Forslag om at Foreningen skulde søge at faa Avlsarbejdet i de enkelte Besætninger under sin direkte Kontrol. Der har været afholdt et stort Antal Kvægavlsforedrag og Gang paa Gang har Foreningen agiteret kraftigt for Oprettelsen af Kvægavls- og Kontrolforeninger. Foreningens Arbejde paa dette Omraade har indtil nu ikke medført det Resultat, som maatte haabes og ventes. I et Tilbageblik maa ogsaa findes frem, hvad der ikke er naaet, thi ogsaa deraf skal Fremtiden tage Lære. Der ligger en stor Arbejdsmark, som Foreningens Ledelse ogsaa ved Dispositioner, der er truffet for Fremtiden, har for Øje.

Aar 1900 anskaffede Foreningen sin Fane.

Dyrskuet i Ørsted 1902 var Foreningens femogtyvende og fejredes ved en stor Fest. Under Formandens Festtale paa Dyrskuepladsen — en Tale, der altid har været holdt med højt Humør — skete der et lille Uheld, idet Formanden pludselig forsvandt ned i Dybet. Talerstolen var kun bygget for Letvægt.

I 1904 giver Samarbejdet mellem Landboforeningerne til Resultat, at der vælges en Fælles-Dommerinstitution med det Formaal, at fremme Ensartethed i Bedømmelsen ved alle Skuer under Samvirksomheden. Landboforeningen benyttede imidlertid kun Fællesdommerne dette ene Aar. Samarbejdet mellem Landboforeningerne fortsættes dog fra nu af ret regelmæssigt ved aarlige Møder.

AARENE 1905-1926

I Aarene 1905 og 1906 sker der atter Nyvalg til Bestyrelsen. 1905 trækker Ole Christiansen, Tørslev, sig tilbage og Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard, indvælges i hans Sted. Siden har den Regel været overholdt, at Planteavlsudvalget skal have en Repræsentant i Bestyrelsen. Rasmussen, Gydgaard, valgtes til Næstformand. Aaret efter takkede R. Isak, Nielstrup, af og blev erstattet med Gdr. M. Boldsen, Udby. R. Isak havde siddet i Foreningens Bestyrelse i 26 Aar. Endelig fratræder i 1905 J. A. Secher som Sekretær og Kasserer; i hans Sted blev antaget Sparekassebestyrer Jørg. Grand, Vivild.

Generalforsamlingen den 31. Marts 1905 vedtager at tage Planteavlsarbejdet op. Til at lede dette valgtes følgende Udvalg:

Propr. P. Pedersen, Langtoftegaard,
Dyrlæge Christensen, Ørsted,
Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard,
Gdr. Fr. Møller, Mogenstrup,
Gdr. R. P. Christensen, Fausing,

og der bevilges samtidig 200 Kr. til Udvalgets Arbejde.

Udvalget afholder sit første Møde 11. Juli 1905 og vedtager her at iværksætte Markforsøg. De bevilgede 200 Kr. skønnes med Statstilskud at kunne slaa til til 15 Forsøg, hvorfor Udvalget bestemmer sig til at søge Forsøgsværter til dette Antal, passende fordelt inden for Foreningens Omraade, nemlig til:

2	Forsøg	i	Nørager Sogn.
1	„	i	Gjesing „
2	„	i	Vivild „
2	„	i	Vejlby „
1	„	i	Taarup „
2	„	i	Fausing „
3	„	i	Ørsted „
1	„	i	Voer „
1	„	i	Holbæk „

Anmodning om at komme i Betragtning ved Tildeling af et Forsøg skulde indsendes til Planteavlsudvalget. Samme Efteraar antages Landbrugslærer H. Sloth, Ødum, til at udføre Forsøgsarbejdet. I Februar 1906 afholdt Udvalget et Møde, hvortil Forsøgsværter og Konsulent Sloth var indbudt og hvor der blev truffet endelig Aftale om de enkelte Forsøg. Samme Aar var Djurslands samvirkende Landboforeninger blevet oprettet og havde antaget H. Sloth som Konsulent. I 1907 indtraadte Landboforeningen i denne Samvirksomhed, der kun omfattede Planteavls- og Gødningsforsøg og Planteavlsarbejde i det hele taget. Samarbejdet fortsattes til og med Aaret 1912. Allerede i 1906 fratraadte Konsulent Sloth og Landbrugskandidat Kr. Andersen var derefter Samvirksomhedens Konsulent i Aarene 1907—1910. Landbrugskandidat Thomsen blev Konsulent i 1911 og endelig i 1912 Landbrugskandidat A. Larsen-Ledet. I 1913 var Foreningens økonomiske Vilkaar saa gode, at man turde antage en Konsulent til Foreningen alene. Foreningen udtraadte derfor af Djurslands samvirkende Landboforeninger og antog Land-

brugslærer ved Ørsted Landbrugsskole, Jens Hansen, som Konsulent. Ansættelsen gjaldt de første 2 Aar kun for de 7 Sommermaaneder, idet Jens Hansen beholdt sin Lærerplads ved Landbrugsskolen.

I 1916 ønskede Foreningens Sekretær og Kasserer, Sparekassebestyrer Jørgen Grand, Vivild, at fratræde. Jens Hansen overtog disse to Hverv og fik, da Arbejdet efterhaanden lagde fuldstændig Beslag paa hans Tid, samtidig fast Ansættelse. Jens Hansen var bosiddende i Ørsted til 1917 og flyttede derefter til Allingaabro. Han fratraadte Stillingen i Efteraaret 1919 og Landbrugskandidat Wm. Christensen blev antaget som Konsulent, Sekretær og Kasserer fra 1. Januar 1920.



Gdr. N. CHR. THOMSEN
Voer

Lige siden Foreningens Stiftelse har Medlemsbidraget ligget omkring 700—750 Kr. aarlig. I 1904 begynder det at stige og naar i 1907 op paa ca. 1000 Kr. efter at det Aaret før var blevet ændret, og erlægges efter Ejendomsskyld, med de gamle Grænser 1—6 Kr. bibeholdt. Dyrskuerne har hidtil lagt Beslag paa Størsteparten af Foreningens Midler. Da Statstilskudet til Dyrskuet ogsaa forøges, bliver der i disse Aar Penge til nye Foranstaltninger. Først og fremmest tages Planteavlen op, ligeledes P r æ m i e r i n g f o r l a n g o g t r o T j e n e s t e, der kun har været gennemført i Aarene 1879 og 1881.

Ved Generalforsamlingen 7. November 1906 aflægger Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard, der straks var blevet Formand for Planteavlsudvalget, Beretning om Udvalgets Arbejde og meddeler, at det modtager Bestilling paa Saasæd og Roefrø. Konsulent H. Sloth aflægger samtidig Beretning om Foreningens første Forsøgsarbejde.

Udvalget arbejder energisk i de kommende Aar og bliver efterhaanden et af Foreningens væsentligste Arbejdsorganer. Navnlig var dette Tilfældet efter at Udvalget, da Konsulent Jens Hansen i 1916 blev fast ansat, fik en Mands hele Arbejdskraft til sin Raadighed.

Allerede i de første af Udvalgets Arbejdsaar begynder Mergelspørgsmaalet at beskæftige Udvalget, en Sag, som siden i saa høj Grad skulde lægge Beslag paa dets Arbejde, desværre uden at medføre noget positivt Resultat.

I disse Aar er Foreningen i jævn Fremgang. I 1909 er Medlemsbidraget oppe paa 1520 Kr. Regnskabet balancerer med 3400 Kr. Af Udgiftsposterne skal anføres følgende:

Præmier til Dyrskuet	Kr.	1303.36
Planteavlen	-	285.20
Præmier i Roemarkskonkurrence	-	40.00
Foredrag	-	121.60
Præmiemalkning	-	519.60
Præmier for lang og tro Tjeneste	-	84.00
Kredsudvalget	-	100.00
Tilskud, Svineavlscentret paa Holbæk Mølle	-	150.00
Annoncer	-	231.20
Foreninger	-	71.00
Sekretæren	-	150.00

Paa alle Omraader mærkes fra Aarhundredskiftet en jævn og rolig Fremgang for Landbruget, i Foreningslivet ved at Medlemsantallet stiger, ligesom man er villig til at ofre Penge til fortsat Fremgang i og Udvidelse af Arbejdet.

Dyrskuedommerne har hidtil kunnet genvælges ubegrænset. Fra 1907 vedtages det at gennemføre regelmæssig Skifte, saaledes at ældste Dommer i hvert Hold skal gaa af, Dommersuppleanten rykke op og der vælges ny Suppleant. Endelig i 1923 foreslaar Bestyrelsen, at den fremtidig skal indstille til Valg af Dyrskuedommere, for at undgaa alt for store Vilkaarligheder ved daarlig besøgte Generalforsamlinger, et Forslag der dog ikke kunde gennemføres.

Blandt Egnens mindre Jordbrugere har Trangen til et selvstændigt Arbejde i 1906 medført Oprettelsen af en Husmandsforening. Ved Efteraarsgeneralforsamlingen 1907 vedtages efter forudgaaende Forhandling med Husmandsforeningen Nedsættelsen af et Kredsudvalg til at administrere Husmandsbevillingerne. Udvalget skulde bestaa af 5 Medlemmer, hvoraf Landboforeningen valgte de 3 og Husmandsforeningen de 2. Gennem Aarene har Landboforeningens Bedømmelsesudvalg for Huslodder opnaaet et nært og frugtbart Samarbejde med de mange mindre Jordbrugere, hvoraf flere blev førende i Egnens Husmandsbevægelse. Adskillige har gennem flere Aar opnaaet Landboforeningens Anerkendelse for fortrinlig Dyrkning af Huslodder og 2 af Udvalgets 3 Medlemmer i de sidste Aar var tidligere præmierede Husmænd. Landboforeningen viste Husmandsforeningen sin Tillid og Vilje til et godt og frugtbart Samarbejde ved at vælge 3 Husmænd i Kredsudvalget, hvorefter dette fik følgende Sammensætning:

Valgt af Landboforeningen:
Husmand Kr. Karlsen, Bode.
Husmand J. P. Mortensen, Vejlby.
Husmand J. P. J. Møller, Grund.

Valgt af Husmandsforeningen:
Husmand Kjeld Andersen, Hollandsbjerg.
Husmand Fr. Kristensen, Vejlby.

Alle de valgte havde opnaaet Præmie i Landboforeningens Konkurrencer og Udvalget havde saaledes de bedste Forudsætninger for at fortsætte og udvide det Arbejde, som Landboforeningen slap.



Gdr. A. THUESEN
Vivild

J. P. Mortensen, Vejlby, valgtes til Udvalgets Formand og har trods ofte betydelige Vanskeligheder og stærke Brydninger forstaaet at udføre et godt og samlende Arbejde i denne Sag. Landboforeningen vedligeholdt endnu i nogle Aar en nær Forbindelse med Kredsudvalget, idet dette aflagde Beretning paa Landboforeningens Efteraarsgeneralforsamling og modtog i de første Aar 100, senere 200 Kr. aarlig til Præmier og Rejser. Pengene har i de sidste Aar fortrinsvis været anvendt til 2 Dages Rejser, der utvivlsomt er en af Husmandsforeningernes betydningsfuldeste Foranstaltninger. idet disse Foreninger ved gensidig Hjælpsomhed gør Rejserne billige, saa deres Medlemmer, som kun i de færreste Tilfælde selv kan magte at afholde Udgifterne til en Rejse, naar langt omkring og for smaa Penge faar meget at se, høre og lære. For Landboforeningen vil det sikkert vedblivende være en Opgave paa denne Maade at yde en Haandsrækning til de mindre Jordbrugeres Udvikling. Ikke mindst efter de sidste Aars omfattende Udstykninger af Storgaarde her paa Egnen har Trangen til Oplysningsarbejde været stigende og Landboforeningen haaber efter Evne og Lejlighed, vedblivende paa forskellig Maade, at kunne være med i dette Arbejde.

Planteavlsudvalget tager efterhaanden flere Opgaver op. I 1907 faar Udvalget Tilladelse til at anskaffe en Trior til Udlaan blandt Medlemmerne. Det følgende Aar iværksatte det en Roemarkskonkurrence og fik Tilladelse til ved Sommerens Dyrskue at arrangere en lille Planteavlsudstilling, som særlig omfattede Ukrudtsplanter, Frøukrudt og Rodukrudt, Plantesygdomme og Skadedyr samt nogle Tavler og Tabeller over Kunstgødning og Forsøg. Udstillingen var vellykket og vakte megen Interesse. Roemarkskonkurrencerne drager Efteraars-Planteavlsudstillingerne efter sig, den første afholdes paa Ørsted Landbrugsskole i 1910.

Konkurrencerne udvides endelig i 1913 til at omfatte hele Markbrug og Havebrug.

Forsøgene og de aarlige Planteavlsberetninger ved Efteraarsgeneralforsamlingerne sætter paany Liv i Diskussionen om Kunstgødningens Anvendelse. Det Grundlag man allerede nu har at bygge paa, er adskilligt sikrere, end da Spørgsmaalet i Landboforeningens første Aar blev behandlet (jfr. Lærer Nielsens Foredrag). Der foreligger nu (1908) Beretninger om 7 Aars Gødningsforsøg, udført over hele Jylland, og Statskonsulent Fr. Hansen, Askov, kan holde Foredrag om „13-aarige Gødningsforsøg paa Askov Forsøgsstation".

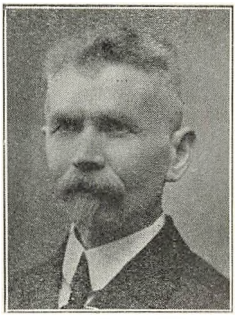

Gdr. H. HERMANSEN
Floes

Spørgsmaalet om Kunstgødningens Anvendelse drages frem paa Kredsmøder rundt i Foreningen. Det første store Fremstød var gjort og Grunden for en rationel Kunstgødningsanvendelse lagt. Fra Aarhundredskiftet fordobles det aarlige Kunstgødningsforbrug for hver 5-aarige Periode, der gaar indtil Verdenskrigen i 1914 for for nogle Aar standsede denne Udvikling.

Planteavlsudstillinger tager Udvalget ogsaa snart i Brug som Oplysningsmiddel og Agitation for Udvalgets Arbejde. Den første Planteavlsudstilling blev som nævnt holdt ved Dyrskuet i Ørsted 1908. Sommerudstillingerne ved Dyrskuet fortsættes i nogle Aar, ogsaa efter at Roemarkskonkurrencerne fra 1910 kom til at danne Grundlaget for Efteraarsudstillingerne.

Ørsted Landbrugsskole blev i nogle Aar af megen Betydning for Planteavlsarbejdet, dels ved at give Lokaler til Planteavlsudstillingerne og være behjælpelig med disses Tilrettelægning, og dels ved, at Skolens Lærerkræfter gennem Foredrag og Diskussionsmøder blev Planteavlsudvalget en fortrinlig Støtte i Arbejdet.

Ved Dyrskuet i 1908 var man kommet i Tanker om, at Kaninavlen skulde ophjælpes, hvorfor Præmiebeløbet, der hidtil havde været uddelt til Fjerkræ, overførtes til Kaniner. Allerede det følgende Aar blev Tingene dog sat paa deres rette Plads.

Spørgsmaalet om Afholdelse af Auktioner havde jævnlig været drøftet. Ved Generalforsamlingen 31. Marts 1908 forelægger Propr. A. C. Sørensen, Holbæk Mølle, Sagen, og der vælges følgende Udvalg:

Gdr. M. Skriver, Tørslev.
Propr. A. C. Sørensen, Holbæk Mølle.
Gdr. A. Glavind, Fausing.
Gdr. S. Jensen, Taarup.
Gdr. Niels Elkjær, Lystrup.

Allerede den 25. April afholdt Foreningen ekstraordinær Generalforsamling, hvor Love blev vedtaget. Sagførerne Boldsen, Randers, og A. A. Olsen, Auning, blev antaget som Inkassatorer. Snart efter afholdt Foreningen sin første Auktion.



Gdr. JØRG. V. HANSEN
Ørsted

I de følgende Aar er forskellige Spørgsmaal vedrørende Auktionerne jævnlig til Behandling ved Generalforsamlinger og giver nogle Gange Anledning til en vis Uro. Husmandsforeningen stiller gentagne Gange Krav om, at dens Medlemmer skal have Ret til at købe og sælge ved Landboforeningens Auktioner. Denne Sag ordnes tilsidst saaledes, at Overskudet fra Auktionerne fordeles mellem Foreningerne efter Medlemsantal, hvorimod Bestemmelsen om, at kun Medlemmer af Landboforeningen kunde handle ved Auktionerne blev bibeholdt. Ordningen faldt dog bort et Par Aar efter, da Husmandsforeningen selv begyndte at afholde Auktioner.

I de første Aar afholdes indtil 17—18 Auktioner aarlig og forskellige Steder efter Udvalgets Bestemmelse. Efterhaanden fastlægges Auktionerne til Afholdelse én Gang maanedlig i Allingaabro, og der blev ved Gæstgivergaarden opført Læskure til Kreaturer og Svin. Der er Uoverensstemmelser vedrørende Kontantsalg paa Pladsen, og Udvalget vedtager i 1912 og faar Generalforsamlingens Billigelse til, at der ved saadanne Salg skal erlægges til Udvalget 1 pCt. af Købesummen, og at der for Overtrædelse af Bestemmelsen kan idømmes Bøder paa 10 Kr.

Efter at Auktionsudvalget gentagne Gange har stillet Krav om Reduktion af Auktionssalæret opsiger Landforeningens Inkassatorer, Sagførerne Boldsen og Olsen den 24. April 1914 deres Stilling. Flere Ansøgere meldte sig til Pladsen. En Generalforsamling skulde træffe Afgørelse i Sagen. Det blev Foreningens størst og livligste. Resultatet blev en Genantagelse af Inkassatorerne.

I de følgende Aar stiller Bestyrelsen gentagne Gange Forslag om at ændre Auktionsreglerne saaledes, at Inkassator antages og af-

skediges af Bestyrelsen, men først i 1918 lykkes det at faa denne Ændring gennemført. Auktionsudvalget fremdrager ofte Spørgsmaalet om Kontantsalg ved Auktionerne, indtil der i 1916 fastsættes en Afgift af henholdsvis 1 og 2 Kr. for Salg under og over 200 Kr. Da Loven om Landboforeningsauktioner efter nogle Aars Forløb blev fornyet, ændredes Navnet til Bortsalg, ligesom der blev trukket en skarpere Grænse for, hvad der maatte omsættes ved Bortsalgene — altsammen for at faa en tydelig Adskillelse fra de afgiftspligtige offentlige Auktioner.



Boelsmand
J. CHR. MIKKELSEN
Hevring

Præmierne for den første Roemarkkonkurrence blev uddelt i 1908 til følgende 4 Deltagere: Anders Kahr, Vejlby, Niels Jacobsen, Lystrup, R. Hougesen Nielsen, Nørager, og Hans Poulsen, Vejlby.

Ved Aflæggelse af Planteavlsberetningen samme Aar om de 3 første Aars Forsøgsarbejde er Spørgsmaalet Sorter og Stammers Dyrkningsværdi paa Tapetet. Som afskrækkende Eksempel nævnes, at den stærkt opreklamerede Gartons Ært er betalt med 29 Øre pr. Pund, skønt Forsøgene har vist, at Udbyttet er mindre end for vor hjemlige Sorter, som dengang antagelig kun har kostet omkring en Fjerdedel af den anførte Pris paa Gartons Ært!

Foreningens første Forevisningsmark blev anlagt i Vivild Aar 1909 i Samarbejde med Højskolen, som netop i disse Aar ved Forstander Ravns energiske Arbejde gennemfører en Del stærkt besøgte korte Landbrugskursus. Landbrugskandidat Jørgen Hansen, der var Lærer paa Højskolen, anlagde Marken og forestod Driften. Forevisningsmarken, der i de første Aar angives at være besøgt af 700—800 Mennesker aarligt, blev nedlagt i 1911, efter at Jørgen Hansen var flyttet til Ørsted Landbrugsskole.

Udover Afholdelse af Dyrskuer og Agitation for Oprettelsen af Kvægavlsforeninger, senere tillige for Kontrolforeninger samt gennem et aarligt Bidrag til Kvægavlens Fællesledelse, har Foreningen ikke hidtil virket for Kvægavlens Fremme. Allerede i 1886 drøfter man, efter Forslag af Forp. Froberg, at paabegynde „Kontrol med hele Kvægbesætninger".

I 1910 tager Bestyrelsen atter Tanken op til Overvejelse og Foraarsgeneralforsamlingen nedsætter et Udvalg for Staldbedømmelse.

Antagelig har der ingen Deltagere meldt sig til Staldbedømmelsen, idet Udvalget aldrig kom i Funktion.

Fremavlen tages op i Efteraaret 1909, idet der gennem Foreningen af jydske Landboforeningers Planteavlsudvalg indkøbes 40 Tdr. Rug fra Livø til Udsaaning hos Inspektør Nielsen, Løvenholm. Paa Grund af meget stor Dyreskade maatte Planteavlsudvalget kassere Fremavlen og i Stedet levere af 2. Aars Avl fra Stenalt. Der blev solgt 200 Tdr. Petkusrug til Foreningens Medlemmer.

I 1910 anlægges der en Forevisningsmark ved Ørsted. Samme Aar afholder Foreningen 2 Planteavlsudstillinger, nemlig den sædvanlige Sommerudstilling og for første Gang, som Afslutning paa Roemarkkonkurrencen, en Efteraarsudstilling paa Ørsted Landbrugsskole og i Samarbejde med Husmandsforeningen. Efteraarsudstillingerne var nærmest Havebrugs- og Landbrugsprodukt-udstillinger. Den første bestod saaledes af 90 Nr. Havesager, 3 Nr. Korn og 21 Nr. Rodfrugt. Den havde sin Betydning i disse Aar bl. a. ved at give Oplysning om Roetyper og Roestammer og ved, at der blev foretaget en stor Mængde Tørstofbestemmelser. De første Aar blev Roeprøverne sendt bort til Tørstofbestemmelse, men vistnok allerede i 1913, da Jens Hansen blev Konsulent, købte Foreningen selv en Termostat, Roevasker og Roesav til Brug ved Tørstofbestemmelse.

Ved Efteraars-Planteavlsudstillingen i 1910 uddeles i Roemarkkonkurrencen 7 Første- og 5 Andenpræmier. Udstillingen var besøgt af 318 Personer; der afholdtes 2 Foredrag om Planteavl og 2 om Havebrug. Ingen af de følgende Aars Udstillinger afveg videre fra den første, idet de udstillede Produkter vedblev at være den væsentligste Attraktion ved Udstillingerne. Der var dog altid medtaget en Del belærende Materiale og statistiske Tavler over Forsøgsresultater m. m. I 1916 blev Udstillingerne flyttet til Allingaabro, hvor den foreløbig sidste Udstilling afholdtes i 1920. Udstillingerne samlede aarligt 300—350 Besøgende.

Ved Konkurrencen mellem hele Markbrug i 1917 er Udbyttet af Anders Kahrs Runkelroer ved Prøveoptagning opgjort til 1303 hkg Roer pr. ha (ca. 725 hkg pr. Td. Ld.). Tørstofprocenten var 11.^{40} (Elvetham) og Tørstofudbyttet altsaa 148.^{5} hkg pr. ha. „Det er foreløbig Rekorden hos os," sagde Konsulent Jens Hansen lidt flot ved Efteraarsudstillingen. Selv siger A. Kahr, at vil man have et stort

Udbytte af Runkelroer, skal der være mange Planter. Det er længe siden han opdagede, at Roer ikke kan gaa i Leje.

Medlemsantallet er stærkt stigende i disse Aar.

Kredsformandsinstitutionen, der er et af de væsentligste Led i Arbejdet, idet det sikrer Sammenholdet, har virket godt gennem Aarene. Det stigende Antal Medlemmer nødvendiggør Oprettelsen af flere Kredse og Valg af nye Kredsformænd. Den største Udvidelse fandt Sted i 1911, hvor Foreningens ældste, endnu fungerende Kredsformand, Gdr. Kr. Knudsen, Langkastrup, valgtes.



Gdr. KARL JENSEN
Vivild

Dethlef Jürgensens Pjece om Kvægholdets og Smørproduktionens Rentabilitet vakte kraftig Modsigelse og paa Forslag af A. C. Sørensen, Holbæk Mølle, vedtager man at sende den landbrugsinteresserede, men vistnok ikke særlig landbrugskyndige Grosserer „et skriftligt Mistillidsvotum". Der foreligger intet om, hvorvidt Dethlef Jürgensen har svaret.

Ved Oprettelsen af Vivild Højskole og senere af Ørsted Landbrugsskole har Foreningen faaet nye og værdifulde Medarbejdere i Skolernes Lærerstab, der hurtigt drages ind i Arbejde, dels som tidligere anført ved Anlæggelse af Forevisningsmarkerne i Vivild og Ørsted, dels gennem en forøget Foredragsvirksomhed. I 1910 blev der nedsat et Foredragsudvalg, hvortil valgtes:

Landbrugslærer Jørgen Hansen, Ørsted.
Højskolelærer Thomsen, Vivild
Propr. A. C. Sørensen, Holbæk Mølle.
Hmd. J. P. Mortensen, Vejlby.
Gdr. Niels Jensen, Fausing.

Udvalget fik bl. a. til Opgave at virke for Afholdelse af Kredsmøder.

Ved Generalforsamlingen i Efteraaret 1911 skal vælges ny Formand, idet Propr. Chr. Jessen-Friis er valgt til Formand for Randers Amtshusholdningsselskab. Der foreligger 5 Forslag. Gdr. A. Glavind, Fausing, og Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard, faar flest Stemmer, og ved Omvalg mellem disse vælges Glavind til Formand med 78 Stemmer. Som Bestyrelsesmedlem trækker Rasmussen, Gydgaard, og S. Jensen, Taarup, sig tilbage og erstattes med Gdr. P. Simonsen, Vivild, og Forstander J. C. Pedersen, Ørsted Landbrugsskole. J. C. Pedersen bliver Næstformand.

I 1912 trækker endelig R. J. Skriver, Lykkegaard, og M. Boldsen, Udby, sig tilbage. Skriver var valgt i 1889 og havde altsaa siddet i Bestyrelsen i 24 Aar. Da der blev fremsat Ønske om at faa en Husmand valgt ind i Bestyrelsen, valgtes J. P. Mortensen, Vejlby, og J. B. Severinsen, Tørslev Dal.

I 1913—15 sker der fuldstændig Nyvalg til Bestyrelsen.

1913 vælges Gdr. A. Thuesen, Vivild, i Stedet for P. Simonsen. 1914 nægter Glavind at tage mod Genvalg som Formand. I hans Sted vælges J. A. Rasmussen, Gydgaard, medens Glavind og Hmd. Fr. Christensen, Vejlby, vælges til Bestyrelsen i Stedet for J. P. Mortensen og J. B Severinsen. Fr. Christensen naar ikke at deltage i noget Bestyrelsesmøde, idet han afgaar ved Døden ganske kort efter sit Valg. I hans Sted indvælges Bmd. N. Chr. Thomsen, Voer. Siden 1912 har der altid siddet mindst een mindre Jordbruger i Bestyrelsen, nærmest som Repræsentant for Husmandsforeningen.

I Vinteren 1912—13 drøftes Mergelspørgsmaalet ved en Række Møder rundt i Foreningen. Forud var der den 7. August 1912 afholdt et Møde, hvor Ingeniør Claudi Westh fra Hedeselskabet havde meddelt om Mergelselskabernes Virkemaade og bl. a. udtalt, at Mergelen kunde leveres for 12—15 Kr. pr. Kbfv. Paa et af Møderne — vistnok i Ørsted — nedsættes et Udvalg med Bøss, Tørslevgaard, som Formand. I Samarbejde med Hedeselskabet forbereder Udvalget nu Sagen, bl. a. ved Forhandlinger med Gaardejerne N. Simonsen og P. D. Svejstrup, Drammelstrup, om Køb af de store og fortrinlige Mergellejer, ligesom man faar udarbejdet Love og indhentet Tilbud paa Udkørsel. Allerede den 11. Februar 1913 var Sagen saa vidt fremme, at Udvalget kunde indkalde til et Fællesmøde i Allingaabro, hvor Mergelselskabet blev dannet. Tilslutningen var meget stor, idet der har været mindst 300 Deltagere. Der vælges Bestyrelse. Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard, blev Selskabets Formand og Propr. Bøss, Tørslevgaard, dets Kasserer.

Bestyrelsen bestod af følgende 9 Medlemmer:

Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard.
Gdr. Ole Olsen, Voer.
Gdr. S. Skipper, Ørsted.
Gdr. A. Rasmussen, Udby.
Propr. C. L. Bøss, Tørslevgaard.
Gdr. J. S. Gjesing, Holbæk.
Gdr. S. Madsen, Lystrup.
Gdr. H. Andreassen, Gjesing.
Propr. J. Nielsen, Johannelund.

Desuden valgtes 13 Tillidsmænd til sammen med Bestyrelsen at foretage Tegning af Mergel. Ved en ny Generalforsamling i Mergelselskabet den 11. September 1913 meddeler J. A. Rasmussen, Gydgaard, at der er tegnet lidt over 10.000 Kbfv. Mergel, og at Entreprenørfirmaet Brdr. Hoffmann tilbyder at overtage Udkørslen for 25 Kr. pr. Kbfv., hvortil vilde komme 2—3 Kr. pr. Kbfv til Jernbaneoverkørsel, Rentetab og andre nødvendige Udgifter. Assistent Olsen, Hedeselskabet, meddeler, at Forbruget ofte naar op paa det dobbelte af, hvad der er tegnet, og at Risikoen ved solidarisk Ansvar ikke har medført Tab for nogen Deltager i de ca. 50 Foretagender af samme Omfang, der hidtil har været gennemført. Det solidariske Ansvar kan eventuelt begrænses sognevis, hvorved Risikoen yderligere nedsættes. Pengene kan laanes og forrentes og afdrages i 10 Aar. Ved Afstemningen stemte omtrent alle i Forsamlingen for og kun een imod at gennemføre Sagen. Formanden meddelte derefter, at en ny og endelig bindende Tegning maatte foretages og skulde være tilendebragt i Løbet af 14 Dage; naaedes de 10.000 Kbfv., var Foretagendet sikret, medens det i modsat Fald straks maatte betragtes som bortfaldet. Der blev agiteret kraftigt for Sagen, men Modstanden brugte det solidariske Ansvar som Risikomoment, saa en Del trak sig tilbage; man naaede ved 2. Tegning kun ca. 9000 Kbfv., hvorfor Sagen, efter nogle Udvalgsmøder og Forhandlinger med Entreprenørfirmaet, blev opgivet, idet dette fastholdt sit Krav om Tegning af mindst 10.000 Kbfv. Den 1. November 1913 blev Mergelselskabet erklæret for opløst. Det solidariske Ansvar var brugt som Skræmmebillede og havde virket. Den reelle Risiko var, som stærkt fremhævet og fastslaaet i en Mængde Fortilfælde, ganske uden Betydning. Det var paavist, at Forholdene var særdeles gunstige her, idet Drammelstruplejerne bestod af Lermergel med 60 pCt. kulsur Kalk, medens man de fleste andre Steder maatte bruge 30—40 pCt. Mergel eller letvægtig Mosemergel. Naar der andre Steder skulde bruges 2 Favne Mergel pr. Td. Ld., var 1 Favn her tilstrækkelig efter Datidens Maalestok for Mergling. Alle de reelle Forhold var gunstigst mulige, en fortrinlig Mergel var til Raadighed, Prisen var rimelig og Kalktrangen stærkt fremtrædende.



Konsulent
WM. CHRISTENSEN
Allingaabro

Udvalget havde nedlagt et stort Arbejde for at løse denne Op-

gave og kunde kun betragte Resultatet som et Nederlag. Stenen var for tung. Sammenholdet bristede, da det netop gjaldt Meget var tabt. Spredte Merglinger, som siden er gennemført i stor Udstrækning, viser det. Ogsaa ved at standse en samlende Opgave af økonomisk Betydning kan nogle paatage sig større Ansvar end de magter.

For J. A. Rasmussen, Gydgaard, havde Arbejdet med Mergelsagen betydet meget. Gentagne Gange forsøgte han at rejse den, sidst i 1921, men den lod sig ikke bringe ud af Dødvande.

Den 6. Maj 1916 supplerede Udvalget sig og undersøgte i den følgende Tid Betingelserne for Udkørsel, Krigen umuliggjorde dog paa dette Tidspunkt Sagens Gennemførelse.

Ved Foraarsgeneralforsamlingen i Landboforeningen i 1919 vedtager man at gøre et nyt Forsøg. Udvalget supplerer sig atter ved et Par Nyvalg, og den 12. April indbydes til et Møde, hvor Assistent Olsen fra Hedeselskabet meddeler, at Prisen nu vil ligge omkring 120 Kr. pr. Kbfv.

Endelig i 1921 foretages nogle Undersøgelser, som viser, at Prisen er dalet til omkring 45—50 Kr. pr. Kbfv. Den 18. November samme Aar indbydes til et Møde, der faar stor Tilslutning, og hvor der var stort Flertal for at gøre et nyt Forsøg. Tegningen naaede denne Gang kun godt 3500 Kbfv. og Sagen maatte derefter betragtes som endelig opgivet.

I November 1911 nedsætter Bogtrykker A. L. Pedersen sig i Allingaabro, og paabegynder fra Nytaar 1912 Udsendelsen af Rougsø-Sønderhald Herreders Folkeblad. Der viste sig hurtigt at være et fortrinligt Grundlag for et saadant lokalt Ugeblad i det Omraade, der gennem mange Aar havde følt sig som et naturligt Hele. Efter at Bladet havde været udsendt gratis i et Aar, opnaaedes mellem Bestyrelsen og Bogtrykker Pedersen Overenskomst om, at Bladet fremtidig skulde udsendes som Medlemsblad for Landboforeningen. Fordelene ved at have et lokalt Ugeblad var allerede slaaet fast, og Bestyrelsen gik ind paa at betale 40 Øre pr. Eksemplar, det første Aar afrundet til 500 Kr.

Gennem Meddelelser, Annoncer og oplysende Artikler har Bladet siden dets Start dannet et udmærket Bindeled mellem Foreningens Medlemmer indbyrdes og mellem disse og Bestyrelse og Udvalg. Foreningens Tilskud til Bladet er steget siden, saaledes at det som Regel har svaret omtrent til Forsendelsesportoen. Siden 1922 har Medlemmerne selv betalt Postpengene, der opkræves sammen med

Medlemsbidraget, men saaledes, at det er frivilligt om man vil have Bladet. Med Ændringen fulgte en tilsvarende Nedsættelse af Medlemsbidraget.

Ved en ekstraordinær Generalforsamling den 28. November 1913 forelægger Bestyrelsen Forslag om at Foreningen skal yde et Bidrag til F. a. j. L.s Køb af Herregaarden Ulstrup. Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg, er kommen til Stede og meddeler om Formaalet med Købet. Foreningen arbejdede endnu dengang med smaa Midler. Der er ingen Formue. Kassebeholdningen er ca. 400 Kr. Medlemsbidraget 2600 Kr. og Regnskabet balancerer med 6800 Kr. Ikke desmindre bevilger man 1300 Kr. til Købet af Ulstrup. Pengene kom dog ikke til Udbetaling, da F. a. j. L. senere opgav Købet.

I 1915 bevilger Bestyrelsen 100 Kr. til Ørsted Landbrugsskole mod at Foreningens Medlemmer faar fri Adgang til Eftermiddagsforedragene ved et 6 Dages Kursus.

Arbejdet i de 2 Plantningsforeninger, der i 1893 var udskilt fra Landboforeningen som selvstændige Foreninger, har efterhaanden samlet sig om Anlæg af Smaaplantninger paa øde Sand- og Hedearealer. Plantningsforeningerne har paa disse Omraader indlagt sig stor Fortjeneste. Andet Steds i nærværende Skrift nævnte Plantninger bærer Vidne herom. Store Opgaver kalder endnu paa Plantningsforeningernes Kræfter paa dette Omraade. Tilplantning af Sandbakkerne ved Ørsted er f. Eks. en nærliggende, omfattende Opgave. Plantning af Markhegn finder derimod kun Sted i ringe Udstrækning. I Landboforeningen drøfter man (1915), hvad der kan gøres for Plantning af Markhegn og vedtager at faa anlagt nogle Lævirkningsforsøg, uden at det dog lykkedes at faa saadanne gennemført. Derimod blev anlagt nogle faa Læhegn, hvortil Landboforeningen gav Tilskud. Først i 1922, da Samarbejdet mellem Plantningsforeningen, Husmandsforeningen og Landboforeningen vedtages, paabegyndes et mere systematisk Arbejde for Plantning af levende Markhegn.

Mund- og Klovesygen er efter en længere Pavse atter begyndt at optræde. Med faa Aars Mellemrum kommer den igen og tiltager for hver Gang i Voldsomhed, indtil den i 1924—26 direkte og indirekte forvolder Landbruget forholdsvis langt større Tab end nogen Sinde tidligere. I 1912 var Præmiemalkningen bleven aflyst. 1915 afholdes Dyrskuet som Hesteskue alene. Krigen har givet gode Afsætningsforhold for Hestene. Interessen for Hesteavl er endnu saa stor, at det bliver et vellykket Hesteskue.

I 1915 vedtages Indmeldelse i Kvægavlens Fælles-

ledelse mod et aarligt Bidrag svarende til 5 pCt. af Landboforeningens Medlemsbidrag. Samtidig indmeldes Foreningen i Landboforeningernes Frøsalg i Roskilde. Fællesindkøb af Markfrø havde jævnlig været drøftet, men ikke gennemført efter at Samarbejdet med Kontoret for undersøgt Markfrø sidst i 188Uerne var ebbet ud.

Markedsforholdene i Randers har i de sidste Aar været drøftet; modstridende Interesser trak Sagen i Langdrag, skønt en god og hurtig Løsning var af stor økonomisk Betydning for hele Randersegnen. Efter at nogle Forhandlinger var endt uden Resultat, blev Sagen paa Forslag af Propr. Jessen-Friss drøftet paa Landboforeningens Foraarsgeneralforsamling 1916, og man vedtog en Resolution, stilet til Randers Byraad, med Henstilling til dette om snarest at faa gennemført en tidssvarende Ordning af Markederne med levende Kreaturer, f. Eks ved Opførelse af Kreaturfolde paa en Plads, hvor Udladning og Indladning ved Banevogn og Skib lettes ved, at der lægges Banespor til Pladsen. Netop Beliggenheden af Markedshallerne havde været Stridens Æble gennem flere Aar og forhalet Sagen. Landboforeningens Resolution paapeger den eneste praktiske Løsning, hvorom der da ogsaa snart efter opnaas Enighed.

Mulighederne for Inddæmning af Fjordengene langs Grund Fjord og Randers Fjord til Bode, Hollandsbjerg, Stenalt og Voer ønsker Foreningen undersøgt og indbyder de interesserede Lodsejere til et Møde i Allingaabro den 2. Oktober 1916. Ingeniør Thomsen fra Hedeselskabet redegjorde her for nogle foreløbige Undersøgelser og Gdr. A. Jensen, Hollandsbjerg, valgtes til at foretage Tegning af Garantikapital til Forundersøgelsen. Sagen beskæftiger stadig Sindene og skal vel engang finde sin Løsning, da der er store Arealer af meget frugtbar Jord at indvinde. De hidtil anvendte Fremgangsmaader ved tilsvarende Sager, vil næppe kunne bringes i Anvendelse, da alt for store Kapitaler skal bindes i Foretagendet, saa Risikoen for den enkelte bliver uforholdsmæssig stor.

Vi er nu naaet ind i Krigsrestriktionernes og Krigskonjunkturernes Periode, Regeringsforanstaltningerne til Imødegaaelse af Vanskelighederne og Priserne paa Landbrugets Produkter er Dagens Emner. I de første Maaneder af 1915 kommer Maksimalprisen paa Hvede, kort efter følger Ekspropriation af hele Landets Rugavl. I stedse stigende Grad samler Interessen sig om at sikre den menneskelige Ernæring. Af Landbruget kræves det stedse stærkere, at det først og fremmest skal producere Afgrøder, som er brugelige til Menneske-

føde. Kvæg- og Svinebesætningerne maa indskrænkes voldsomt og Beholdningerne skrabes til Bunden. Mangelen paa Oliekager nedsætter Mælkeproduktionen stærkt, og Jorden udpines ved udvidet Kornavl og Frøavl og omtrent fuldstændig Mangel paa Kunstgødning. Endnu i 1916 er Produktionsforholdene dog gunstige.

Foreningens 40 Aars Jubilæum fejres ved en Fællesspisning efter Generalforsamlingen den 11. November 1916. Festen forløb meget stilfærdigt; der blev kun talt og sunget ved Bordet og man sluttede med at synge „Der er et yndigt Land". Til Festen var indbudt tidligere Bestyrelsesmedlemmer. Formanden, J. A. Rasmussen, Gydgaard, mindedes i en Tale Foreningens Stiftere og første Ledelse. Som en Understrøm gennem det hele mærkes Tidens Alvor. Taknemlighed for at Danmark hidtil er holdt fri af Krigen kommer stærkt til Orde.

Krigens Alvor præger ogsaa Foreningens øvrige Arbejde.

Dyrskuet afsluttes saaledes ved en Oplæsning efter Middagen.

I 1916 faar Planteavlsudvalget Tilladelse til at købe en Vitriolsprøjte, som i de følgende Aar er stærkt i Brug, særlig til Kartoffelsprøjtning.

Samme Efteraar vedtager Foreningen efter Overenskomst med Andelsbageriet i Ørsted at anlægge et Korntørreri ved Bageriet. Desværre var man uheldig og fik en Maskine med alt for ringe Arbejdsevne, hvorfor Anlæget aldrig fik den Betydning, som ventet. Der var straks noget Vrøvl med det, og man anmoder Assistent Kongstrup i Randers om en Erklæring om Anlægets Brugbarhed, uden at der dog bliver gjort mere ved Sagen.

Et Regnskabsuddrag fra 1917 viser, at Foreningens Økonomi forbedres betydelig:

Indtægter			Udgifter		
Kassebeholdning	Kr.	2537.42	Dyrskuepræmier	Kr.	1447.50
Medlemsbidrag	-	3215.05	Dyrskueudgifter	-	727.22
Dyrskueindtægter	-	1547.10	Planteavlen	-	4203.58
Planteavlen	-	2274.83	Malkepræmier	-	465.00
Tilskud til Malkepræmier	-	250.00	Husmandsforeningen	-	200.00
Auktionerne	-	2666.00	Pr. for lang og tro Tjeneste	-	92.00
Forskellige Indtægter	-	88.90	Foredrag	-	238.00
Renter	-	195.28	Foreninger	-	165.53
			Ann., Porto, Tryksager	-	440.51
			Rejser, Repræsentation	-	100.00
			Forskellige Udgifter	-	260.53
			Kassebeholdning	-	4434.71
	Kr.	12774.58		Kr.	12774.58

I 1917 vedtages Nedsættelsen af et Husdyrbrugsudvalg. Hertil valgtes Inspektør Nielsen, Løvenholm, Gdr. A. Thuesen, Vivild,

Gdr. H. Hermansen, Floes, Propr. W. Christensen, Ingerslevgaard, og Gdr. Chr. Christiansen, Tørslev.

Ved samme Generalforsamling er der Formandsvalg. Fra Forsamlingen foreslaas Propr. Jessen-Friis, medens andre foreslaar Genvalg. Jessen-Friis vælges med 57 Stemmer, medens Rasmussen, Gydgaard, opnaar 41 Stemmer.

Eftersom Krigen trækker i Langdrag mærkes dens snærende Baand stedse stærkere. Møder og Generalforsamlinger er stærkt optaget af at drøfte Restriktioner og Begrænsninger i Landbrugets frie Virksomhed, og der aflægges hyppige og udførlige Beretninger om „Landboforeningernes Erhvervsudvalg" og „De samvirkende danske Landboforeninger"s Arbejde for Landbrugets Interesser i disse vanskelige Aar, ligesom der jævnlig indkaldes Foredragsholdere til at redegøre for Vareudvekslingen med andre Lande samt om andre Forhold, som er af livsvigtig Betydning for Landbruget.

I Efteraaret 1918 foreligger De samv. danske Landboforeningers Henvendelse om Bidrag til Oprettelse af et Arbejdsfond.

Efter Krigstidens voldsomme Hestepriser melder sig med Krigens Afslutning Reaktionen. Hesteeksporten er kørt helt i Staa. Biler og Traktorer benyttes i stedse stigende Grad, og man ønsker Spørgsmaalet om „Afsætningsforholdene af Heste i Fremtiden" belyst. Konsulent Aug. Kjær, Aarhus, holder Foredrag om det anførte Emne. Endnu ser man ret lyst paa Forholdene; i de første Aar bedres Afsætningen periodisk, naar Tyskland har Brug for „Erstatningsheste" til Frankrig og Belgien. Først efter flere Aars elendige Afsætningsforhold for Heste efter Krigen, har det i det sidste Par Aar for Alvor været drøftet i højere Grad at lægge Avlen an efter Hjemmemarkedets Krav.

Kredsmøder om faglige Spørgsmaal har ikke haft gunstige Vilkaar i Krigsaarene, da Situationen ude i Verden saa at sige tvang Landbruget til at handle fra Dag til Dag. Møderne har hvilet nogle Aar, men tages nu atter op. Hele Prisniveauet ligger i et andet Plan end før Krigen og nødvendiggør en Kontingentforhøjelse.

Spørgsmaalene om Indsamling til Arbejdsfond, Genoptagelsen af Kredsmøder og Kontingentforhøjelse gør Afholdelse af et Kredsformandsmøde ønskeligt. Eftersom Medlemsantallet er steget og Foreningen har faaet et stort Antal Kredse (40), bliver Forbindelsen mellem Bestyrelsen og Kredsformændene vanskeligere, saa disse let bibringes Indtryk af kun at være Skatteopkrævere. Af Foreningens Sekretærer har navnlig Jørg. Grand, Vivild, udført et

stort Arbejde, ved gennem jævnlige Besøg hos Kredsformændene at drøfte Foreningens Anliggender med disse og paa anden Maade gøre dem interesserede i Foreningens Arbejde og gode Trivsel.

Foreningens første og eneste Kredsformandsmøde afholdes i Allingaabro den 5. November 1918. Da Formanden uventet har faaet Forfald, leder Næstformanden, Forstander J. C. Pedersen, Ørsted, Mødet, og motiverer Hensigten med det. Landbrugets Afsætningsforhold efter Krigen er blevet et brændende Spørgsmaal og har ønskeliggjort Oprettelsen af et Arbejdsfond med det Formaal, at skaffe Oplysninger om Afsætnings- og Markedsforhold i Udlandet.

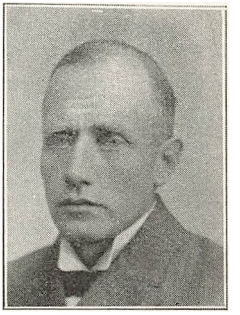

Propr. C. HØJLUND
Julielund

Spørgsmaalet om Kontingentforhøjelse drøftes og man vedtager at foreslaa Bestyrelsen at en Forhøjelse paa 10 Øre pr. 1000 Kr.s Ejendomsskyld forelægges Generalforsamlingen. Endvidere var der stærk Stemning for at Kredsmøderne atter skulde tages op.

Ved den paafølgende Generalforsamling fremsatte Bestyrelsen dog kun Forslag om Kontingentforhøjelse fra 15—20 Øre pr. 1000 Kr.s Ejendomsskyld. Grænserne for Kontingentet, som siden Foreningens Stiftelse, altsaa i 43 Aar, har været 1 og 6 Kr., forhøjes samtidig til $1^1/_2$ og 10 Kr.

Resultatet af Indsamlingen til Landbrugets Arbejdsfond forelaa i Marts 1919. Indsamlingen gav 1635 Kr.

Tilsvarende Indsamlinger fra Landets øvrige Landboforeninger afgiver sammen med Tilskud fra Landbrugets økonomiske Sammenslutninger det økonomiske Grundlag for Landbrugsraadets Virksomhed.

De senere Aars hyppige Ændringer i Bestyrelsens Sammensætning fortsættes til 1921. I 1918 trækker Glavind sig tilbage og Gdr. H. Hermansen, Floes, vælges ind som Repræsentant for Kvægavlsudvalget. 1919 nægter A. Thuesen, Vivild, at tage mod Genvalg og foreslaar Gdr. P. Simonsen, Vivild, der vælges. I Stedet for J. C. Pedersen kommer Gdr. Jørg. V. Hansen, Ørsted, ind. 1920 indvælges Bmd. J. Chr. Mikkelsen, Hevring, og 1921 Gdr. Carl Jensen, Vivild, henholdsvis for N. Chr. Thomsen, Voer, og P. Simonsen, Vivild, der begge nægter at modtage Genvalg.

I 1918 har Bestyrelsen, efter Forslag af Bortsalgsudvalget, krævet Bortsalgssalæret nedsat. Det følgende Aar opsiger Sagfører

Olsen, Auning, Stiliingen som Inkassator; i hans Sted antages Gdr. S. Andersen, Fausing, som endnu er Foreningens Inkassator.

Landbrugets Regnskabsføring har ofte været drøftet i de senere Aar. I Vinteren 1919-20 afholdes Regnskabskursus 9 Steder inden for Foreningens Omraade med ialt 192 Deltagere. Som Lærere ved disse Kursus fungerede Kommuneskolens Lærere paa Kursusstederne, efter at have gennemgaaet et Kursus paa Hadsten Højskole efter Kaptajn Petersens System.

Ved Foraarsgeneralforsamlingen 1920 vedtages det at anskaffe 2 nye Hestesprøjter til Kartoffelsprøjtningen.

Forevisningsmarken i Ørsted var nedlagt Aaret før, idet Grunden af Ejeren var solgt til Byggegrunde.

Planteavlsudvalget vedtager at søge Samarbejde med nogle af Egnens Mejerier til Anlæg af Varmtvands-Afsvampningsanstalter. Saadanne blev oprettet ved Vivild og Holbæk Andelsmejerier. Anlægene blev kun benyttet de første Aar, idet de kviksølvholdige Afsvampningsmidler, som ogsaa var virksomme mod Stribesyge, da begyndte at komme frem.

I 1921 vedtager Planteavlsudvalget at iværksætte systematiske Undersøgelser af Jordens Trang til Grundforbedring og af lokale Mergelforekomster. Undersøgelserne gennemføres det første Aar kun for Vivild Sogn, men blev efter nogle Agitationsmøder den følgende Vinter udvidet til at omfatte hele den nordlige Del af Rougsø Herred og et Par Aar senere tillige Taarup, Langkastrup, Floes og Uggelhuse Byers Jorder. Generalforsamlingen bevilger 500 Kr. til Undersøgelserne og desuden var omtrent samtlige Landmænd i de Omraader, som skulde undersøges, gaaet med til at betale Undersøgelsen med 20 Øre pr. Td. Ld. Denne Opgave lagde stærkt Beslag paa Planteavlsudvalgets Arbejdskraft i et Par Aar. Undersøgelserne har haft og har vedblivende stor Betydning for Gennemførelse af Grundforbedringsarbejder i de undersøgte Omraader.

Et Uddrag af Foreningens Regnskab for 1921 giver et godt Indtryk af Arbejdet i de sidste Aar.

		Indtægt	Udgift
Kassebeholdning	Kr.	1260.42	3063.79
Medlemsbidrag	-	5799.20	
Planteavlen	-	5613.83	6762.12
Systematisk Undersøgelse	-	576.10	1556.33
Kontorudgifter, Annoncer og Tryksager	-		1159.51
Sprøjtning af Kartofler og Agerkaal	-	3004.15	2653.56
Foredrag og Kursus	-	410.00	925.20
Dyrskuepræmier (Statstilskud)	-	1712.50	3365.00
Dyrskuet iøvrigt	-	2114.10	1529.40
Staldbedømmelse	-	300.00	448.15
Præmiemalkning	-	200.00	330.00
Auktionerne	-	3098.39	
Renter	-	252.74	
Kontingent, Foreninger	-		1407.87
Husmandsforeningen	-		200.00
Præmier for lang og tro Tjeneste	-		102.00
Præmier for Husflid	-		36.00
Bøger	-		69.00
Repræsentation	-		217.75
Forskellige Udgifter	-		525.75
	Kr.	24341.43	24341.43

Medlemsbidraget ligger dette Aar ca. 1100 Kr. højere end i de senere Aar, idet Nyordningen med Medlemsbladet fra 1912 reducerer Medlemsbidraget med omtrentlig det Beløb, som Foreningen hidtil har betalt i Porto, medens Medlemmerne siden har betalt Bladet særskilt.

Foruden de i Regnskabet opførte Udgifter og Indtægter er der i 1921 paa Markfrøkontoen en Omsætning af 20207 Kr. for 6082 kg Markfrø.

Ved et Møde i „De samv. Landboforeninger i Randers Amt" fremsætter Jessen-Friis paa Landboforeningens Vegne et Forslag om at Foreningerne skal iværksætte et Samarbejde om Medlemsbidragets Størrelse, saa der efterhaanden kan arbejdes hen til ensartet Kontingent i samtlige i Samvirksomheden deltagende Foreninger. Tanken vinder ikke Tilslutning, hverken dengang eller ved et senere Møde, da den blev draget frem fra anden Side.

Allerede i 1886 fremsatte Forp. Froberg Forslag om Iværksættelse af „Præmiering af hele Kvægbesætninger". I 1912 var Spørgsmaalet atter fremme, og der blev nedsat et Udvalg, som skulde søge iværksat Staldbedømmelse, men først i 1919, efter at Kvægavlsudvalget er nedsat, lykkes det at faa iværksat en Staldbedømmelse, der strækker sig over 2 Aar og afsluttes med det Resultat, at følgende Ejere af Besætninger tildeltes Præmie for disse.

For sortbroget jydsk Kvæg tildeltes følgende 1. Præmie: Th. Linnemann, Taarup; N. Chr. Jensen, Fausing; A. Thuesen, Vivild.

2. Præmie fik A. Madsen, Hevring, og M. Nielsen, Hollandsbjerg, for sortbrogede Besætninger og samme Præmie fik for røde Besætninger: C. Højlund, Julielund; Jens Nejmann, Maarupgaard; Sofus Jensen, Allestrup; H. Nielsen, Sorvad; Jens Jørgensen, Vivild; Chr. Christensen, Vejlby, og Chr. Elkjær, Vivild.

I Vinteren 1921—22 afholdes et 6 Dages Maskinkursus, hvori deltager 42 unge Landmænd. Der blev endvidere afholdt 5 Kredsmøder med Foredrag og efterfølgende Fremvisning af Landbrugsfilm. Den følgende Vinter afholdes 8 Kredsmøder, og der fremvises Landbrugsfilm 6 Steder. I 1923—24 stiger Antallet af Kredsmøder til 14, og Konsulenten for Kvægavlens Fællesledelse, Poulsen Petersen, Skjørring, er Foredragsholder ved 3 af Møderne. Kredsmøderne fortsættes stadig med Foredrag afvekslende om Planteavl og Husdyrbrug, ofte tillige med Fremvisning af Landbrugsfilm eller Lysbilleder. Tilslutningen til disse Møder er og har altid været udmærket og Diskussionen efter Foredragene livlig, idet den gerne former sig som en Spørgetime.

Foreningens Medlemsbidrag var først fastsat med Grænserne 2 og 10 Kr., men ændredes allerede det første Aar til 1 og 6 Kr. med nogle Mellemsatser efter Hartkorn Efter at Ejendomsskylden var indført, blev denne lagt til Grund for en Kontingentskala, der dog bibeholdt Grænserne 1 og 6 Kr., som først i 1918 ændredes til 1½ og 10 Kr. I 1921 og 1922 blev der atter foretaget Ændringer, sidste Gang til den nugældende Skala, hvorefter Ikke-Landmænd efter Bestyrelsens Skøn betaler 2—10 Kr. Landmænd med

indtil 10.000	Kr.s	Ejendomsskyld	2	Kr.
10—15.000	-	do.	2,50	-
15—20.000	-	do.	3	-
20—30.000	-	do.	4	-
30—40.000	-	do.	5	-
40—50.000	-	do.	6	-
50—60.000	-	do.	7	-
60—80.000	-	do.	8	-
80—100.000	-	do.	9	-
100—150.000	-	do.	10	-
150—200.000	-	do.	12	-
over 200.000	-	do.	15	-

Plantningssagen har siden Plantningsforeningernes Oprettelse i 1893 helt hvilet i disse, selv om Spørgsmaalet nu og da drages frem paa Landboforeningernes Generalforsamlinger og Møder. Aarsagen til at Landboforeningen nu og da drøfter Sagen er, at

Plantningsforeningerne under Ledelse henholdsvis af Lærerne Ellevang, Fausing, (Rougsø-Sønderhald Herreders Plantningsforening) og Nielsen, Virring, (Virring og Omegns Plantningsforening) omtrent udelukkende har beskæftiget sig med Anlæg af Plantninger. I 1921 tager Landboforeningen Tanken om et Arbejde for Hegnsplantning op. Plantningsforeningernes Organisation af Arbejdet og deres mangeaarige Erfaring i Plantning kan ikke undværes, og da Hegns- og Læplantningen er af særlig Betydning for de mange Nybyggere, maa Husmandsforeningen ogsaa med.

Efter Forslag af Landboforeningen opnaas der Enighed om Samarbejde med Husmandsforeningen og Plantningsforeningen ved Nedsættelsen af et Plantningsudvalg, bestaaende af 2 Mand fra hver af de deltagende Foreninger og med den Opgave særlig at arbejde for Hegns- og Læplantningen. Yderligere Vind i Sejlene faar Arbejdet for Plantning af levende Markhegn, da Skovrider Thyssen tiltræder Plantningsforeningen som Hedeselskabets Repræsentant og Gdr. N. Hougesen, Risbjerggaard, vælges til Formand for Plantningsforeningen. Udvalgets første Opgaver har været at foretage Præmieringer af allerede bestaaende levende Markhegn, ligesom der er anlagt nogle Demonstrationsplantninger — Hegn paa ca. 100 m. Længde — for at faa undersøgt de forskellige Lætræers Anvendelighed under vekslende Jordbundsforhold og vise Renholdelsens Betydning.

Oprettelsen af et stort Antal nye Statshusmandsbrug giver Udvalget en ny Opgave i Arbejdet for Haveanlæg og Læ- og Frugttræplantning — en Opgave, hvortil Landboforeningen i nogle Aar har ydet et Tilskud paa 100 Kr. aarlig. Udvalget har sikkert sin Andel i, at der allerede nu omkring de fleste 3—5 Aar gamle Statshusmandsbrug findes en rigelig Plantning i god Udvikling. Som det sidste Led i Plantningsudvalgets Arbejde for Hegnsplantning, er i Aar kommet Gennemførelsen af nogle Lævirkningsforsøg.

I de første Aar efter Aarhundredskiftet begynder der at fremkomme Klager over Raagernes Ødelæggelse af Afgrøder. I 1912 fremdrages Sagen atter overfor Landboforeningens Bestyrelse, og Propr. Jessen-Friis vælges til at forelægge den for Delegeretmødet i Aarhus samme Aar, hvor Resultatet dog kun bliver, at man vedtager at afvente Landbrugsministeriets Betænkning, idet Sagen for Tiden er til Overvejelse der. Sagens Fremdragen har vel ogsaa nærmest været tænkt som et Ord med paa Vejen, men har næppe virket særlig fremmende paa Overvejelserne, idet Raageloven først

blev vedtaget i 1917. I 1920 og 1921 er det atter galt med Raagerne. Gdr. R. H. Harder, Taarup, retter begge Aar Henstillinger til Foreningens Bestyrelse om at søge iværksat en Bekæmpelse af Kolonierne. Gdr. A. Glavind, Fausing, indsender en med mange Underskrifter forsynet Klage til Landboforeningen med Opfordring til at „tage fat for Alvor og ikke lade det blive ved Ord som hidtil". Overfor Kritikken, der ligger i disse Ord, var Bestyrelsen dog lovlig undskyldt. Skønt et Par Koloniejere fra første Færd stiller sig velvilligt, er det med Raagelovens vage Bestemmelser næsten umuligt at komme i Gang. Bekæmpelsen er desuden forbunden med store Udgifter, som Landboforeningen ikke kan magte, selv om et Par interesserede Kommuner tager deres Del. 3 Afgrødebeskadigelser i Vivild Sogn vurderes til ialt 1200 Kr. Landbrugsministeriet udsender som Supplement til Raageloven en Vejledning i Bekæmpelse af Raager, ligesom der i 1923 opnaas en forsinket Atter-Vedtagelse af Loven, hvis Gyldighed var begrænset til 1922. Planteavlsmødet i Aarhus vedtager en Henvendelse til F. a. j. L.s Bestyrelse med det Formaal, at søge gennemført en Skærpelse af Raageloven. I 1924 førte Landboforeningen atter resultatløse Forhandlinger med Kommuner og Koloniejere, hvorefter der til Randers Amt blev fremsendt en Klage over Forholdene. Ved Amtets Medvirkning gennemførtes endelig i Maj 1924 Overenskomst om rationel Bekæmpelse. At Sagen var af Betydning for Landbruget viste sig hurtigt derved, at Klager fra andre Egne medførte, at samtlige Raagekolonier i Randers Amt blev inddraget i Bekæmpelsen under Amtets Ledelse. Landboforeningen kunde hermed betragte denne Opgave som foreløbig løst. Tilbage stod at virke for en Fornyelse af Raageloven 1927 og helst en Ændring, der sikrer, at Lovens Bestemmelser kan bringes til at virke efter det, der maa være en saadan Lovs Hensigt, naar den vedtages. Ved Foreningens Formand, Propr. Jessen-Friis, blev Sagen derfor atter fremdraget paa F. a. j. L.s Delegeretmøde og derfra med en Resolution oversendt til „De samv. danske Landboforeninger", der for Tiden indsamler Materiale fra hele Landet til Sagens Belysning.

Markedsforholdene er atter Genstand for Overvejelse i Bestyrelsen. Det lykkes at faa en Omlægning af Allingaabro Markeder, saa de kommer til at ligge gunstigere for Randers Markeder. Markedsforholdene i Randers kritiseres skarpt, idet Kreaturer, som tilføres ude fra er „tomme", medens mange Handelsmænd, som har Græsning tæt ved Markedspladsen, kan møde med „fyldte" Kreaturer, der giver stort Slagtesvind.

I 1922 afgik Planteavlsudvalgets Formand, Gdr. J. A. Rasmussen, Gydgaard, ved Døden. Han havde været Foreningen et nyttigt og dygtigt Medlem. Fra først i 90erne var han med i Foreningsarbejdet. Da Planteavlsudvalget blev nedsat i 1905, valgtes han straks til Formand og kom som saadan til at fastlægge og lede Arbejdet i 17 Aar. I Krigsaarene 1914—17 var han tillige Landboforeningens Formand og præger i disse alvorlige og vanskelige Aar Foreningens Arbejde. Det kunde ikke undgaas, at flere af hans Beslutninger, der bar Præg af hans alvorlige Livsopfattelse og noget bestemte Natur, vakte Modstand, hvilket nok gav Anledning til, at han ikke blev genvalgt til Formand i 1917. Af Egnens Landmænd vil Rasmussen, Gydgaard, særlig blive mindet for hans Arbejde i Planteavlens Tjeneste.

I Planteavlsudvalget blev Rasmussen erstattet med Gdr. J. A. Jensen, Tørslev, men et Aar senere valgtes Propr. C. Højlund, Julielund, til Udvalgets Formand.

Fællesindkøb af Kvæg. Ved Foraarsgeneralforsamlingen 1923 vedtages det forsøgsvis at foretage Indkøb af et Par Vognladninger Kvier fra Fyn. Gdr. Carl Jensen, Vivild, og Propr. C. Højlund, Julielund, valgtes til at rejse over og foretage Indkøbet. De købte 22 Kvier og 2 Tyre, som blev solgt straks ved Ankomsten hertil. Senere indkom Bestillinger paa 5—6 Kvier, men da der ikke kunde blive nok til en hel Vognladning, ophørte Indkøbet.

Landboforeningens Udflugter, der før Krigen ofte gik langvejs — man naaede til Sønderjylland, Norge og Sverrig, ændrer Karakter efter Krigen. Man vil forene det nyttige med det fornøjelige. Bilerne har muliggjort, at man ved Besøg hos Nabolandboforeningerne kan komme langt omkring og faa meget at se. Der aflægges Besøg hos dygtige Landmænd, man ser gode Besætninger og gode Markbrug og slutter Dagen med en festlig Sammenkomst et eller andet smukt Sted langt hjemmefra. 200—300 Medlemmer og Damer deltager hvert Aar i Foreningens Sommerudflugt.

I de sidste 3—4 Aar kommer Husholdningsspørgsmaalet frem. Hos 11 Familier i Vivild gennemføres med et halvt Aars Mellemrum 2 Ernæringsundersøgelser, som viser interessante Forskelligheder i Økonomien i de forskellige Husholdninger. Der planlægges 6—7 Husholdningskursus, men kun de 3 — et Aarstid senere ydərligere 1 — lykkes det at gennemføre med ialt 130 Deltagere. Kursus'ene omfatter 10 Lektioner, dels Demonstrationer, dels Foredrag. Mund-

og Klovesygen lægger dog store Hindringer i Vejen saavel for dette Arbejde som for Foredragsvirksomheden.

Dyrskuet i 1925 afholdes i Allingaabro. Paa Grund af Mund- og Klovesygen var det udsat til 1. September. I Forbindelse med Skuet afholdes en Husholdningsudstilling, som var besøgt af 600—700 Mennesker — mest Kvinder. Den usædvanlig tidlige Høst var tilendebragt længe før Dyrskuedagen, saa Eksperimentet lykkedes. Aaret efter planlagdes Skuet til sædvanlig Tid, det blev først udsat, men senere helt aflyst, da Sygdommen i Løbet af Sommeren blussede op igen.

Mund- og Klovesygen og de af denne flydende Foranstaltninger, der fra første Færd gøres meget skarpe, virker stærkt trykkende økonomisk ved at hindre Omsætningen, ligesom Sygdommens stærke Tiltagen og andre Forhold jævnlig gør det ønskeligt, at Ændringer i Foranstaltningerne foretages. Saavel i Bestyrelsen som ved Foreningens Møder og Generalforsamlinger drøftes jævnligt Foranstaltningernes Hensigtsmæssighed, og nu og da søger Bestyrelsen at gribe ind, men meget kan naturligvis ikke naas.

Vi naar nu frem til Foreningens sidste 2 Generalforsamlinger. Ved Efteraarsgeneralforsamlingen 1925 drøftes Ansættelsen af en Malkelærer sammen med Amtets øvrige Landboforeninger. Bestyrelsen har paa Forhaand givet Tanken sin Tilslutning paa det Møde i „De samvirkende Landboforeninger i Randers Amt", hvor Sagen blev rejst. Tanken vandt udelt Tilslutning og realiseres straks, saa de første Malkekursus kan afholdes i Efteraaret 1926.

De sidste Aars Rentabilitetsfodringsforsøg med Malkekvæg har vakt ny Interesse om Fodringsspørgsmaalet og fremskaffet nye og vigtige Resultater. Generalforsamlingen vedtager derfor Afholdelsen af et Par Heldags Fodringskursus for Landmænd, Fodermestre og Kontrolassistenter. Ogsaa disse Kursus afholdes i Efteraaret 1926.

Foraarsgeneralforsamlingen 1926 drøfter Spørgsmaalet om Fredning og Vedligeholdelsessyn for levende Hegn. Den vedtager, at der skal gennemføres Lævirkningsundersøgelser og en Roeudtyndingskonkurrence. Undersøgelser har vist, at Runkelroerne gennemgaaende tyndes paa for stor Afstand, og at Udbyttet stiger stærkt med stigende Planteantal. Til Konkurrencen bevilger Generalforsamlingen indtil 500 Kr. til Præmier; der meldte sig 48 Deltagere, hvoraf 12 opnaaede 1. Præmie, 23 fik 2. og 13 3. Præmie. Det gennemsnitlige Planteantal var, for henholdsvis 1., 2. og 3. Præmie, 68, 61 og 54 Tusind Planter pr. ha.

Konkurrencen har sikkert tjent sit Formaal, idet enkelte Landmænd allerede har begyndt at betale Roeudtyndingsarbejdet efter Kvalitet.

Forsøgsvirksomheden, Dyrskuer og det øvrige Planteavls- og Kvægavlsarbejde, Fodringskursus, Malkekursus, Foredragsvirksomheden og Landbrugskursus for unge Landmænd i Samarbejde med den tekniske Skole i Allingaabro er saaledes de nærmest liggende Opgaver for den kommende Tid.

I Virksomhed efter Evne med vor egen Dygtiggørelse og Jordbrugets Fremme til stadig Forøgelse og Højnelse af Landbrugets Produktion, ligesom i de første Arbejdsaar og videre frem gennem Aarene der gik — ebber Landboforeningens halvtredsindstyvende Arbejdsaar ud.

Det glider jævnt over i det næste med de Maal og Midler, som er fremgaaet af 50 Aars Arbejde og Udvikling. Thi Opgaverne er gamle og stadig de samme, men der arbejdes med levende Organismer — det gælder Jordbrugerens eget Virke og Landboforeningens bærende Opgaver — saa der er en bestandig Fornyelse i Arbejdet.



FORTEGNELSE

OVER

BESTYRELSE OG UDVALG

FORENINGENS ÆRESMEDLEM:

Etatsraad MOURIER-PETERSEN, Holbækgaard

FORENINGENS FORMÆND

Pastor P. S. Nyeborg, Voer	1876—1877
Forp. J. Froberg, Sorvad	1877—1881 og 1883—1889
Godsejer Kr. v. Buchwald, Estruplund	1881—1883
Kammerjunker C. Neergaard, Løvenholm	1889—1899
Propr. Chr. Jessen-Friis, Julianeholm	1899—1911 og 1917—
Gdr. A. Glavind, Fausing	1911—1914
- J. A. Rasmussen, Gydgaard	1914—1917

BESTYRELSE

Forp. J. Froberg, Sorvad, Næstformand	1876—1877
Gdr. A. Chr. Pedersen, Taarup	1876—1882
- J. Skriver, Tørslev	1876—1881
Propr. C. Højlund, Julielund (Næstfmd. fra 1897)	1876—1881
Gdr. J. Nielsen (Kudsk), Ørsted	1877—1882
Propr. J. A. Secher, Ørsted, Næstfmd.	1881—1889
Gdr. R. Isak, Nielstrup (Næstfmd. fra 1898)	1881—1906
- C. F. Ehrenreich, Gjesing (Næstfmd. fra 1889)	1882—1898
- Ole Christiansen, Tørslev	1882—1905
- R. J. Skriver, Lykkegaard	1889—1912
- S. Jensen, Taarup	1898—1911
- J. A. Rasmussen, Gydgaard, Næstfmd.	1905—1911
- M. Boldsen, Udby	1906—1912

Gdr. P. Simonsen, Vivild . . . . . 1911—1913 og 1919—1921
Forstander J. C. Pedersen, Ørsted, Næstfmd . . . 1911—1919
Hmd. J. P. Mortensen, Vejlby . . . . . 1912—1914
Hmd. J. B. Severinsen, Tørslev Dal . . . . . 1912—1914
Gdr. A. Thuesen, Vivild . . . . . 1913—1919
- A. Glavind, Fausing . . . . . 1914—1918
Hmd. Fr. Christensen, Vejlby . . . . . 1914—1914
Bmd N. Chr. Thomsen, Voer . . . . . 1915—1920
Gdr. H. Hermansen, Floes . . . . . 1918—
- Jørg. V. Hansen, Ørsted, Næstfmd. . . . . 1919—
Bmd. J. Chr. Mikkelsen, Hevring . . . . 1920—
Gdr. Carl Jensen, Vivild . . . . . 1921—

SEKRETÆRER, KASSERERE

Kbmd. H. P. Hansen, Ørsted . . . . . 1876—1890
Propr. J. A. Secher, „ . . . . . 1890—1905
Sparekassebestyrer Jørg. Grand, Vivild . . . . 1905—1915
Konsulent Jens Hansen, Allingaabro . . . . . 1916—1919
— William Christensen, Allingaabro . . . . 1920—

BESTYRELSE, UDVALG M. V. 1926

BESTYRELSE

Propr. Chr. Jessen-Friis. Julianeholm, Fmd. 1899-1911 og genvalgt 1917
Gdr. H. Hermansen, Floes . . . . . valgt 1918
- Jørg. V. Hansen, Ørsted . . . . . - 1919
Bmd. J. Chr. Mikkelsen, Hevring. . . . . - 1920
Gdr. Carl Jensen, Vivild . . . . . - 1921

REVISORER

Gdr. Chr. Elkjær, Vivild . . . . . valgt 1909
- Chr. Høeg, Bode. . . . . - 1925

PLANTEAVLSUDVALG

Propr. C. Højlund, Julielund . . . . . valgt 1921
Gdr. Chr. Elkjær, Vivild . . . . . - 1922
- J. Nejmann, Tørslev . . . . . - 1923
Forp. C. D. Carstensen, Ørsted . . . . . - 1923
Gdr. A. Glavind, Fausing . . . . . - 1924

HUSDYRBRUGSUDVALG

Gdr. H. Hermansen, Floes	valgt	1917
- Chr. Christiansen, Tørslev	-	1917
Propr. A. C. Pedersen, Langtoftegaard	-	1921
Gdr. S. M. Jensen, Allestrup	-	1922
- H. Chr. Elgaard, Vivild	-	1923

BORTSALGSUDVALG

Gdr. M. Jensen, Floes, Fmd.	valgt	1920
- S. B. Jensen, Nørager	-	1923
- A. Rasmussen, Udby	-	1924
- R. H. Harder, Taarup	-	1924

STATISTIK

VEDRØRENDE PLANTEAVLSARBEJDET M. M.

FORSØGSARBEJDET

Forsøgsarbejdet blev paabegyndt i 1906.

Aar	Antal Forsøg gennemført	Aar	Antal Forsøg gennemført
1906	13	1917	16
1907	20	1918	19
1908	21	1919	19
1909	21	1920	16
1910	18	1921	20
1911	20	1922	28
1912	12	1923	28
1913	12	1924	29
1914	12	1925	24
1915	28	1926	29
1916	27	Ialt	432

Forsøgenes Art fremgaar af nedenanførte Fortegnelse:

88	Gødningsforsøg i Korn.
141	do. i Rodfrugt.
70	do. i Græs.
3	do. i Frøafgrøder.
19	Grøngødningsforsøg.
26	Forsøg med Kalk og Mergel.
35	Sortsforsøg i Korn
4	do. i Rodfrugt.
5	do. i Lupiner.
7	Forsøg med Græsfrøblandinger.
3	do. med Udsædens Rensning.
2	Afsvampningsforsøg i Korn.
11	Forsøg ved Bekæmpelse af Kartoffelskimmel.
6	do. - do. - Agerkaal.
2	Jordbehandlingsforsøg.
8	Forsøg med Ensilering.
2	andre Forsøg
Ialt 432	Forsøg.

Af disse er 424 Markforsøg, der har omfattet et Areal af 40,6 ha. De hidtil gennemførte Forsøg dækker altsaa en stor Bondegaards Areal.

Af Planteavlsudstillinger har været afholdt:

11 Efteraarsudstillinger i Aarene 1910—1920 og omfattende saavel Landbrug som Havebrug.

6 Sommerudstillinger, hvoraf den første afholdtes 1908.

13 Roemarkkonkurrencer med ialt 119 Deltagere i Aarene fra 1908—1920.

3 Konkurrencer mellem hele Markbrug med ialt 49 Deltagere i Aarene 1913—1920.

8 Havebrugskonkurrencer med ialt 116 Deltagere i Aarene 1913—1920.

1 Roeudtyndingskonkurrence for unge Landmænd med ialt 48 Deltagere i Aaret 1926.

I Tilknytning til Roemarkkonkurrencerne er der udført 371 Tørstofbestemmelser i Rodfrugt.

Fremavlen tages op i 1910, men gennemførtes først regelmæssig fra 1914.

Markfrøomsætningen paabegyndtes sammen med Fællesindkøb af Foderstoffer omtrent samtidig med Foreningens Start. Der findes ikke Oplysninger om Omsætningen fra den Tid.

I 1916 indtraadte Landboforeningen i det nogle Aar tidligere oprettede Landboforeningernes Frøsalg.

Omsætningen af Sædekorn og Frø fremgaar af hosstaaende Oversigt:

Aar	Rug hkg	Hvede hkg	Byg hkg	Havre hkg	Kartofler hkg	Markfrø kg	Markfrø Kr.
1910	200						
1914		27		22			
1915			82	35			
1916	28	20	62	104		818	1160
1917			123	158		2603	5394
1918			21	56		1855	6602
1919			100	150		3559	12791
1920			24	31		5007	14210
1921	17	69	28	238		6082	20207
1922			84	220		5610	12974
1923		20	25	38		5440	14029
1924			43	45		5044	11887
1925			162	150	196	5995	15390
1926			38	67		?	?

Kartoffelsprøjtning og Agerkaalsprøjtning paabegyndtes i 1916 med 1 Sprøjte; 1920 købtes yderligere 2 Sprøjter. Fra og med 1924 ophørte Foreningen med dette Arbejde, da der var kommet adskillige Sprøjter til Egnen. I de 9 Aar Sprøjtningen gen-

nemførtes, er der behandlet 2163 Tdr. Ld. eller 240 Tdr. Ld. aarlig. Heraf var ca. 1/4 Agerkaalsprøjtning, Resten Kartoffelsprøjtning.

Varmtvandsafsvampningsanlæg anlagdes ved 2 Mejerier i 1921 og 1922. Første Aar afsvampedes ca. 100 hkg Vaarsæd. Tallet gik noget ned det følgende Aar, og Foranstaltningen er helt ophørt efter Fremkomsten af de kviksølvholdige Afsvampningsmidler, der er lettere og sikrere at bruge.

Kalktrangsundersøgelser paabegyndtes i 1912 med Udtagningen af 8 Jordprøver. Det aarlige Antal steg til omkring 50 Prøver i 1917 og har ligget heromkring siden.

Systematiske Undersøgelser af Jorders Trang til Grundforbedring paabegyndtes i 1920. Hidtil er følgende Omraader undersøgt: Udby, Holbæk, Estruplund og Vivild Sogne, en Del af Ørsted, Voer, Vejlby og Gjesing Sogne og Byerne Taarup, Floes, Langkastrup og Uggelhuse Jorder.

Af Resultaterne skal blot anføres: Der er undersøgt 387 Ejendomme med et samlet Areal af 11475 ha. Heraf var 9338 ha Landbrugsareal.

Kortlægning af Kalktrangsforholdene efter Plantebestand viste, at

7148 ha eller 72 pCt. var kalktrængende
2790 ha eller 28 pCt. var ikke kalktrængende.

Der blev udtaget og undersøgt 1904 Jordprøver, som viste tilnærmelsesvis samme Kalktrangsforhold.

Kortlægning af Afvandingsforholdene viste, at

943 ha var vaad Jord.
3126 ha var kold Jord.

Ialt 4069 ha eller 44 pCt. af Landbrugsarealet trængte altsaa mere eller mindre stærkt til Afvanding. De 10 pCt. vaad Jord er omtrent værdiløs til landbrugsmæssig Benyttelse. Undersøgelserne omtales udførligt i Beretninger fra Statens Grundforbedringsvæsen.

Systematiske Undersøgelser af Sædskifteforhold og Gødningens Anvendelse er i de sidste 2 Aar foretaget paa ca. 200 Landbrug inden for Foreningens Omraade.

Resultaterne ses i Planteavlsberetningerne.

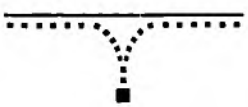



FORTID OG FREMTID knyttes sammen i Nuet. Et halvt Aarhundred er forløbet siden Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforening blev stiftet. Hvad der laa forude dengang Foreningen blev til vidste ingen. Der var blot et Stykke Arbejde, som skulde gøres, og det blev gjort. Det gav hin Tid dens Særpræg, at der skulde tages nyt Bestik for Fremtiden. De gamle Metoder maatte forlades og Vilkaarene for Tilbagegang og Fremdrift var lige. I andre Lande blev det Tilbagegang, men i Danmark Fremdrift og rig Udvikling.

Aarene indtil Aarhundredskiftet medgik til Forberedelserne. I dette Tidsafsnit lægges Driften om, Besætningerne udvides, Kvægavls- og Kontrolforeningerne vinder Fodfæste, Andelsmejerier og Andelssvineslagterier bygges og Andelsindkøbsforeningerne vinder frem.

I 1870erne hvilede Landbruget hovedsagelig i sig selv. Pengeforbrug og Pengeomsætning var ringe. Kravene fra andre Erhverv var smaa, og hele Oplysningsarbejdet i sidste Kvartsekel før Aarhundredskiftet kunde foregaa i et roligt og sikkert Tempo; der stilledes særlige Krav til Tillid og Sammenhold mellem Landbrugets Mænd.

Omkring Aarhundredskiftet er det omfattende, grundlæggende Arbejde langt fremme og begynder at give mere end det kræver. Der bliver Kapital til Underbygning og fortsat Udvidelse. I rig Maade kan Landbruget følge Livets Krav om Fremdrift. Tiden fra Aarhundredskiftet og til Verdenskrigen bliver med sin rolige, sunde Udvikling, der bygges op paa et overmaade solidt Grundlag, en god Tid for det danske Landbrug. Verdenskrigen griber stærkt ind i Landbrugets Dispositioner. Trods Krigens hæmmende Virkninger og stærke Krav til Landbrugets Tilpasningsevne er Udviklingen fortsat i stedse stigende Tempo.

Saaledes har Livet formet sig for dansk Landbrug gennem de sidste 50 Aar. Kravene til dets Udøvere er nu saa store som ingensinde før.

Da Landbruget i maalbevidst Fremdrift brød de gamle Rammer, var ogsaa dets Uafhængighed af andre Erhverv brudt. Det danske Landbrug producerer nu for Verdensmarkedet. Storproduktionen afføder en livlig og intim Vekselvirkning med Landets øvrige Erhverv.

I det, at Landbruget har givet Brød til mange Munde og til stedse flere i de sidste 50 Aar, og Frugtbarhed i rig Maade har symboliseret Erhvervet, ligger dets Styrke. Men Uafhængigheden er brudt og Landbrugets fortsatte Udvikling paavirkes i Tiden ogsaa af Forhold, hvorpaa dets Udøvere kun har ringe Indflydelse.

I nærværende lille Beretning om Rougsø-Sønderhald Herreders Landboforenings Virke gennem 50 Aar findes en, omend kun ringe Antydning af, hvorledes Landboforeningernes Part i og Indflydelse paa Udviklingen i dette Tidsrum har formet sig. Det er vel begrænset, hvad der er naaet, men tilsammenlagt med alle de andre Led i Arbejdet — hvoraf intet har kunnet undværes — er der dog skabt et Grundlag for Fremtiden.

I Landboforeningens Virke var Arbejdet med faglige Opgaver stedse bærende. Det var Arbejdet paa Løsningen af disse Opgaver, der bragte Landbruget Udvikling og økonomisk Fremgang. Gennem Oplysningsarbejde, Forsøgsarbejde og gennem Landbrugets økonomiske Sammenslutninger, men først og sidst gennem Arbejdet hjemme i hver Bedrift, er der i Aarene som gik, hævet store Skatte. Endnu ligger der Værdier gemt i den danske Ager. Med praktiske og teoretiske Hjælpemidler til Raadighed som aldrig før, og med en fast Tro paa, at der endnu er et Stykke Vej frem til Grænsen for den danske Jords Ydeevne, staar det danske Landbrug stærkt rustet til at gaa ud i Arbejdet.